VIỆT CHƯƠNG - NGUYỄN SÔ

Kinh nghiệm trồng ĐIỀU THEO PHƯƠNG PHÁP MỚI

NXB THANH NIÊN

VIỆT CHƯƠNG
NGUYỄN SÔ

KINH NGHIỆM
TRỒNG CÂY ĐIỀU
THEO PHƯƠNG PHÁP MỚI

PHẦN MỞ ĐẦU

Đừng nói chi đâu xa, chỉ trước đây độ năm sáu mươi năm thôi, có lẽ tại nước ta chưa có mấy ai ôm ấp trong đầu một ý nghĩ là lập vườn trồng điều với qui mô rộng lớn, như cách lập vườn trồng các giống cây ăn trái khác, để lấy hột điều xuất khẩu như chúng ta đang làm hiện nay !

Vì rằng thuở ấy, tại miền Nam "đất rộng người thưa", người mình chỉ coi cây điều như một giống cây tạp, một giống cây "vô thưởng vô phạt" nên dù trồng nhiều cũng chẳng đem lại lợi ích gì.

Nếu có ai đó chịu khó ra công cuốc đất để trồng năm bảy cây, hoặc đôi ba chục gốc là cũng nhằm vào mục đích nhờ tán lá khá rộng của cây điều phủ xanh cho im đất để cỏ dại không còn cơ hội tốt ngoi lên được mà thôi.

Quả thật vậy, cây điều trồng được mươi năm tuổi thì trông nó chẳng khác gì một cây đại thụ: chiều cao lên đến cả chục thước, còn tán lá thì tỏa ra một khu vực rộng lớn choán đến ba bốn chục thước vuông! Nếu lạc vào vườn điều, chúng ta thấy nơi nào cũng ngập tràn bóng râm mát mẻ, và mặt đất cơ hồ không có một bụi cỏ nào, nhất là trong mùa nóng.

Người mình còn lợi dụng bộ rễ chắc khoẻ của cây điều cắm thật sâu vào lòng đất để chống việc xói mòn đất ở các triền đồi, hoặc ở thế đất nghiêng, dốc...

Và cũng chỉ trước đây năm sáu mươi năm thôi, trong vườn nhà, thường là cạnh bờ ao, dọc các mương rãnh, hoặc là những thẻo đất dư thừa ở cuối vườn, người mình mới trồng một ít cây điều để lấy bóng mát, đồng thời cũng để làm cảnh cho vui. Vì dù sao, những chùm trái đỏ đỏ, vàng vàng đung đưa ở đầu cành, tuy ăn chát ngắt nhưng cũng khiến mọi người nhìn thích mắt. Hơn nữa, trong những bữa cơm có món mắm đồng, khô nướng mà có vài lát điều kẹp vào ăn thay rau cũng cảm thấy ngon miệng hơn.

Khi điều chín, trái nào cũng no tròn bóng lưỡng với màu sắc tươi tắn gợi thèm. Thế nhưng, tuy nước điều biết chắc là có chứa nhiều Vitamine C thật, nhưng vì có chứa chất tanin nên có vị chát, ăn nhiều tưởng chừng bị khản cổ, muốn ho. Chính vì vậy, người nào thích lắm cũng chỉ ăn được vài ba trái là cùng. Điều chín rục đem xắt ra từng khoanh chấm với mắm ruốc cũng ngon miệng.

Do không ăn được nhiều, nên từ trước đến nay, đến mùa điều thì trái bị đổ đống ở gốc không ai buồn nhặt, mặc dầu ai nhìn cũng tiếc rẻ! Khi ăn trái điều, người ta còn ngại nếu để nước điều vấy vào quần áo thì tạo thành vết ố không cách nào giặt tẩy hết được!

Chỉ có bọn trẻ con là có cái thú nướng hột điều để lấy cái nhân bên trong mà ăn. Hột điều nướng chín thì thơm ngon gấp mấy lần hột đậu phộng. Thế nhưng, bị cha mẹ rầy la, vì chất ở lớp vỏ hột điều khi gặp lửa thì tỏa khói khắp nhà, lại thêm mùi khét lẹt đến sặc sụa!

Tuy từ lâu mọi người đều công nhận nhân hột điều sau khi rang hay nướng chín có hương vị thơm ngon và béo ngậy hơn đậu phộng rất nhiều, nhưng đâu ai có ý nghĩ coi đây là một nông sản quí, một cây lương thực mà trồng cả vạt, cả nương rộng lớn chừng đôi ba công đất, hoặc năm bảy mẫu để đến mùa lấy nhân hột mà ăn! Đâu ai biết được rằng hột điều có chất dinh dưỡng nhiều hơn cả thịt cá hay trứng, lại là món ăn lành cho người già và trẻ con ? Rốt cuộc, thiên hạ vẫn trở lại với thói quen của mình là... tưng tiu cây đậu phộng và "ghẻ lạnh" với cây điều! Chuyện cây điều đối với người mình từ nửa thế kỷ trở về trước là thế đấy !

Nước mình trước đây chuyên về nông nghiệp, nhưng đa số nông dân lại chỉ chú trọng đến việc chuyên canh cây lúa mà thôi. Các cây giống khác, kể cả cây ăn trái, người ta chỉ trồng số ít trong vườn, cũng nghĩ đến việc bán buôn, nhưng lại ít người nghĩ đến nguồn lợi to tát của nó mà trồng với diện tích qui mô rộng lớn !

Thời trước đâu ai biết rằng nguồn lợi từ vườn cây trái có thể gấp đôi gấp ba làm ruộng ! Trừ một số ít vùng như Hưng Yên trồng nhãn, Biên Hòa trồng bưởi, hoặc Bến Tre trồng dừa... mà địa danh nổi tiếng khiến người trong nước ai ai cũng biết hàng trăm năm nay...

Giá như năm bảy chục năm trước, một số người nào đó có tài đoán biết trước được cây điều sẽ là một nông phẩm quí giá đứng sau hột lúa về mặt xuất khẩu của ta như hiện nay, thì có lẽ ngày nay, khắp vùng duyên hải nam Trung bộ, rồi vùng Tây nguyên đến khắp các tỉnh miền đông Nam bộ... nông dân mình đã

trồng được những khu vườn điều bạt ngàn như ở Braxin, ở Ấn Độ, hằng năm đem lại cho đất nước một nguồn ngoại tệ lớn lao, do việc xuất khẩu hột điều đến các quốc gia trên thế giới !

Thì đó, ngày nay thực tế cho thấy đã có đến năm sáu chục quốc gia trồng điều xuất khẩu, nhưng Việt Nam mình theo thông tin mới nhất cho thấy, sản ngạch xuất khẩu hột điều của mình cũng đứng vào hàng thứ ba, thứ tư, và còn hy vọng nhiều ở tương lai nữa...

Đất đai hoang hóa cằn cỗi không những trước đây trăm năm, mà ngay cả ngày nay gần như cũng vẫn còn y nguyên mênh mông như vậy. Vì đất quá xấu thì đâu trồng được loại cây gì ! Loại đất hoang hóa này duy chỉ có cây điều là thích hợp, vì điều là giống cây vừa chịu hạn giỏi, lại vừa không kén đất. Đó là chuyện đáng mừng cho nông gia mình khi trong tay có những khu đất rộng lớn mà nghèo nàn dinh dưỡng tưởng chừng như phải bỏ đi !

Nhiều tài liệu cho biết, xuất xứ của cây điều ở tận miền đông bắc nước Braxin (Nam Mỹ), nhưng xâm nhập vào nước ta bằng con đường nào, và vào thời nào thì chưa thấy một tài liệu nào đề cập đến.

Có thuyết cho rằng cây điều có mặt tại nước ta khoảng hai thế kỷ nay, khởi đầu là do các vị cố đạo Cơ đốc giáo ngoại quốc đem vào "đàng trong" trồng thử. có thuyết lại cho rằng do các chủ đồn điền người Pháp đem hột điều giống từ Ấn Độ, hay từ các nước thuộc địa của họ ở tận Châu Phi về trồng tại các đồn điền cao su, cà phê, chè của họ tại nước ta khoảng hơn trăm năm nay,

cũng nhằm vào mục đích phủ xanh cho im đất trống, hạn chế hữu hiệu cỏ dại mọc tràn lan trong mùa mưa (?)... nhờ đó mà người mình mới có hột giống đem về vườn nhà ươm trồng, có lẽ do sự tò mò thôi thúc, vì dù sao đây cũng là giống cây trái lạ... có hột lận ra ngoài !

Gốc cây điều khởi thủy là ở Braxin, nhưng tại đây ba bốn trăm năm về trước, điều vẫn mọc hoang thành những khu rừng rậm bạt ngàn. Không người dân địa phương nào ở đây nghĩ rằng đây là kho lương thực quí giá mà ơn trên đã ưu ban cho họ! Họ quá coi thường cây điều, ngay trái và hột của nó cũng coi như là một thứ vô dụng, ngoài thân cây dùng làm củi chụm mà thôi !

Mãi đến vài trăm năm trở lại đây, người ta mới làm quen dần với hương vị của trái, nhất là biết thưởng thức sự bùi béo của nhân hột điều, nên mới công nhận nó là loại cây lương thực có ích, vì nuôi sống được con người.

Từ đó, dân Braxin mới biết quí hóa cây điều, mới bắt đầu lập vườn trồng trọt. Nhất là sau ngày họ tìm được thị trường xuất khẩu béo bở ở Mỹ và một số nước khác.

Người Mỹ nói riêng và nhiều dân tộc phương Tây nói chung, họ có thói quen thích ăn hột điều như thích ăn hột hạnh nhân vậy. Đại khái như người mình thích ăn đậu phộng rang.

Và cũng non vài trăm năm trở lại đây, cây điều được đem trồng với số lượng lớn tại nhiều nước ở Đông Phi, ở Ấn Độ và nhiều quốc gia thuộc châu Á, nơi có khí hậu thích hợp với sự sinh trưởng của cây điều

Tại nước ta, cây điều tuy đã được trồng từ lâu, nhưng trồng qui mô để sản xuất thì quả là sinh sau đẻ muộn so với nhiều quốc gia khác. Nó mới bắt đầu vươn lên đỉnh cao từ ba bốn mươi năm trở lại đây thôi.

Theo chỗ chúng tôi được biết, vào đầu thập niên năm mươi của thế kỷ XX, tại các tỉnh Bình Dương, Bình Phước, Biên Hòa, Long Khánh... đã thấy xuất hiện nhiều vườn điều khá lớn, từ vài ba công đất đến hàng mẫu đất trở lên. Vì những nông gia có đầu óc tiến bộ thời đó đã bắt đầu tìm được "đầu ra" cho hột điều: họ bán hột thô cho các lò bánh kẹo trong nước, mà thuở đó hầu hết đều do người Hoa làm chủ.

Bánh và kẹo hột điều ban đầu còn ít nhiều xa lạ đối với người mình, nhưng sau ăn quen nên ai cũng thích, mặc dầu giá bán có cao hơn giá bánh kẹo làm bằng đậu phộng.

Từ đó cây điều mới được nông dân khắp nơi trồng nhiều, mới có cơ hội tốt để phát triển mạnh.

Nhưng, trước năm 1975, hình như thị trường xuất khẩu hột điều của ta không có. Chỉ đến năm 1976, 1977 trở đi, hột điều mới có thị trường tiêu thụ ở nước ngoài : gần là các nước vùng đông nam Á, còn xa là các nước Nhật, Úc, Canada và Mỹ.

Đây được coi là tín hiệu đáng mừng giúp cho nhà nông vững tin vào sự sống còn của cây điều để hăng hái mở rộng diện tích trồng trọt rộng lớn hơn nữa.

Cây điều có tên khoa học là Anacardium Occidentale L. Thuộc họ Đào lộn hột Anacardiaceae. Ở

Trung và Bắc bộ nước ta, người ta gọi điều là đào lộn hột, còn đa số người dân Nam bộ thì gọi là cây điều.

Với sự phân tích của nhà khoa học thì phần thịt phình to ra trông mơn mởn ngon lành mà mình gọi là trái điều, thì đó là... trái giả, do cuống của trái phình to mà thành. Còn phần trái thật của điều chính là cái hột màu xám hình trái cật, mà mình quen gọi là hột.

Nông dân vốn tâm hồn chất phác, hễ thấy sao gọi vậy nên họ tin ngược lại : cái phần thịt phình to no tròn bóng lưỡng, ăn có mùi thơm vị ngọt thì họ gọi là trái điều, và phần kia là hột điều. Hột nằm ngoài trái, nên gọi là đào lộn hột cũng là điều hợp lý...

Sở dĩ người ta gọi đó là hột điều vì cấu trúc bên ngoài là vỏ bọc cứng màu xanh xám, bên trong là phần vỏ lụa, và trong cùng chính là nhân điều.

Một lý do chính đáng nữa để gọi đó là hột điều vì nhân hột chính là hai lá mầm tích chứa nhiều chất bổ, nếu đem gieo trồng thì đó là phôi của cây điều con. Vì vậy cái tên đào lộn hột dành cho cây điều thiết nghĩ cũng không sai nghĩa!

Do nước ta chưa có nơi nào thiết lập nhà máy chế biến trái điều thành giấm, thành rượu hay nước giải khát, nên số lượng trái hàng năm...có thể chất cao như núi bị loại bỏ thật đáng tiếc. Người mình hiện nay trồng điều chỉ nhắm vào việc khai thác hột điều, nên đến mùa thu hoạch chỉ giữ lại phần hột để bán ra thị trường, còn phần trái ăn được thì chẳng mấy ai dùng đến!

Các gian hàng rau sống ở chợ thỉnh thoảng mới bày ra bán một vài rổ nhỏ, vì ít có bà nội trợ chịu mua. Nhà vườn, sau khi hái trái xuống chỉ vặt lấy hột còn trái thì vun đống đổ đi, vì họ không biết dùng vào việc gì cho ích lợi cả.

Kể ra đó là một sự lãng phí quá lớn, vì gần thế kỷ nay ở nhiều nước trên thế giới, phần trái điều được khai thác triệt để, nào chế biến để ăn tươi hay đóng hộp... sau khi khử hết chất tanin chát gắt.

Ngày nay thì ai cũng biết cây điều là một nông sản quí, và nếu sẵn đất đai thì ai cũng muốn trồng. Có điều trồng điều có khó hay không ? Có "dễ ăn" hay không ? Tại sao có vườn năm nào cũng thu hoạch được nhiều, mà có lắm nơi gần như năm nào cũng bị thất mùa khiến chủ vườn phải than thở ?

Đó là việc mà chúng tôi sẽ đề cập đến ở phần sau hầu quí vị.

LỢI ÍCH CỦA CÂY ĐIỀU

Cây điều được đánh giá là cây ăn quả rất quí, nếu biết khai thác đúng mức, điều sẽ mang lại cho người trồng những lợi ích vô cùng lớn lao, chứ không phải chỉ đơn thuần khai thác được phần nhân của hột không thôi.

Hiện nay, tại nước ta nhiều nơi đã thiết lập được nhiều nhà máy chế biến hột điều, tạo công ăn việc làm cho hằng trăm ngàn công nhân để đáp ứng cho nhu cầu xuất khẩu, như tại thành phố Hồ Chí Minh, Đồng Nai, Sông Bé, Tây Ninh, Long An, Cần Thơ, Bình Thuận, Quảng Ngãi... với công suất thiết kế rất lớn. Đa phần số lượng hột điều sản xuất trong nước đều được chế biến tại những cơ sở chế biến này.

Còn những việc chế biến khác từ vỏ cây, vỏ hột, từ nhân hột điều... hiện nay nước ta chưa có những máy móc cần thiết nên ta chưa tạo ra hết được mọi sản phẩm quí giá khác do cây điều mang lại. Tiếc thay đây lại là những mối lợi không nhỏ, và thị trường bên ngoài cũng rất lớn.

Bước đầu trồng điều chỉ để khai thác hột bán ra thị trường không thôi cũng đủ làm cho mọi người thích thú hả hê rồi. Trung bình một mẫu mỗi năm ta thu được một tấn hột. Nhưng nếu vườn nào trồng đúng phương pháp, có thể thu hoạch được gấp rưỡi gấp đôi, cho nên lợi tức do cây

điều mang lại thường được đánh giá là cao hơn so với một số cây trái khác.

Nhờ có thị trường tiêu thụ mạnh, nên diện tích trồng điều trong nước càng được mở rộng hơn trước, tại các vùng duyên hải nam Trung bộ, một số tỉnh thuộc Tây nguyên, vùng đông Nam bộ và nhiều nơi thuộc đồng bằng sông Cửu Long.

Chỉ trong nửa thế kỷ trở lại đây thôi, từ việc mỗi nhà chỉ trồng vài ba cây "cho lấy có" trước đây, nay diện tích trồng điều khắp cả nước đã mon men lên đến con số gần hai trăm ngàn mẫu rồi ! Đó là một tín hiệu đáng mừng, vì đất trồng điều vốn là đất gần như hoang hóa, xưa nay bỏ không vì không loại cây nào sống nổi cả !

Được biết, ở vùng duyên hải nam Trung bộ, cây điều được trồng từ Bình Thuận trở ra, như Ninh Thuận, Khánh Hòa, Phú Yên, Quảng Ngãi, Quảng Nam... Vùng Tây nguyên điều được trồng nhiều nhất ở Daklak và vùng phụ cận. Vùng đông Nam bộ số lượng điều được coi là trồng nhiều nhất, như ở các tỉnh Đồng Nai, Sông Bé, Bà Rịa, Tây Ninh... Còn tại đồng bằng sông Cửu Long thì từ Long An trở xuống các tỉnh Tiền Giang, Hậu Giang nhiều nơi cũng có những vườn điều rộng lớn.

Trong tương lai gần, chắc chắn những vùng đất kể trên, diện tích trồng điều còn được nới rộng hơn nữa. Mặc dầu như mọi người đều biết, tùy vào điều kiện thổ nhưỡng, mức thu hoạch của vườn điều mỗi nơi có khác nhau, chứ không phải đồng nhất như nhau được. Vùng đất lý tưởng để cây điều phát triển mạnh và tăng năng suất cao nhất, chính là đất ở đông Nam bộ.

Điều là loại cây ăn trái cho nhiều lợi lộc. Một cây điều khoảng bảy tám năm tuổi, nếu được chăm sóc đúng mức, mỗi năm có thể cho hơn vài ba ngàn trái tức là "trả công" cho người trồng khoảng trên dưới mười lăm kí lô hột thô.

Ngược lại, nếu trồng trong điều kiện bỏ bê không chăm sóc, hoặc trồng không đúng kỹ thuật, thì năng suất trái sẽ giảm sút rất nhiều. Có khi mỗi cây chỉ đậu loe hoe vài ba chục trái mà thôi! Sự thành công của vườn điều là do sự phối hợp đồng bộ giữa cách chọn giống tốt, đến phương pháp trồng tỉa cùng sự chăm sóc đúng phương pháp.

Nói về lợi ích của cây điều mang lại cho đời sống con người, thì kể ra rất nhiều đến mức ít người ngờ tới được. Phải nói đây là loại cây có công dụng rất lớn, hữu ích không thua kém cây dừa, vì từ lá đến thân, rễ, trái, hột, thứ nào cũng hữu dụng cả.

– **Nhân hột điều** : Nhân hột điều là phần lối bên trong của hột. Phần nhân này có kích thước lớn hay nhỏ, trọng lượng nặng hay nhẹ là tùy theo giống cây. Tất nhiên, hột mà có nhân lớn thì có giá trị cao hơn hột nhân nhỏ. Phần nhân này chứa nhiều chất đạm và nhiều Vitamine nên được đánh giá là có nhiều chất dinh dưỡng hơn cả thịt cá, trứng sữa và trái cây.

Nếu đem nhân hột điều nướng hay rang chín nó sẽ tỏa mùi thơm, ăn ngon miệng, vị vừa bùi vừa béo vượt xa đậu phộng rang. Vì vậy, từ trước đến nay, người ta dùng nhân hột điều vào kỹ nghệ làm bánh kẹo và nấu nướng thức ăn.

Nhiều quốc gia hiện nay còn có kỹ nghệ ép dầu từ nhân hột điều để chế ra loại bơ thực vật, được coi là thức ăn tốt nhất dành cho những người ăn kiêng, những người già và trẻ con. Có người cho rằng loại dầu này còn giá trị hơn dầu hạnh nhân ở chỗ ngon và bổ.

— **Vỏ hột điều** : Vỏ hột điều không phải là thứ vô dụng bỏ đi như nhiều người lầm tưởng. Bên trong vỏ có một lớp xốp hình tổ ong có chứa một lượng dầu khá nhiều, gọi là "dầu vỏ hột điều", chiếm khoảng 20 phần trăm trọng lượng hột. Trong một tấn hột điều, người ta có thể ép ra được chừng 100 kí dầu vỏ hột, và giá bán của dầu này cũng khá cao, thường thì bằng 1/4 giá nhân hột điều.

Dầu vỏ hột điều được mang kí hiệu quốc tế là CNSL (do chữ Cashew Nut Shell Liquid mà ra) có nhiều công dụng trong các ngành kỹ nghệ được nhiều nước như Mỹ, Anh, châu Úc, châu Âu nhập mua hằng năm với số lượng rất lớn.

Công dụng của loại dầu này rất đa dạng như dùng chế các loại sơn bảo vệ kim loại chống sét, chống sự phá hại của a xít và ẩm ướt, chế sơn chống thấm, sơn cách điện, làm mực in, thuốc nhuộm, chế biến chất dẽo, chế tạo mỹ phẩm và thuốc trừ sâu, trừ mối mọt phá hại cây ván...

Sau khi ép lấy dầu xong, xác vỏ hột điều còn dùng vào việc làm ván ép, hoặc làm chất đốt. Vỏ hột điều từ trước đến nay ta cứ bỏ đi, thế mà nếu đem vào qui trình chế biến cũng mang lại mối lợi khá lớn.

— **Vỏ thân cây điều** : Phần vỏ ngoài của thân cây điều có chứa khoảng 4,7 phần trăm chất chát nên dùng để chế thuốc thuộc da, thuốc nhuộm vải, chế mực in (rất tốt, không phai màu).

— **Lá điều** : Người Bồ Đào Nha dùng lá điều non ngâm vào nước, khi uống vào cho giấc ngủ say. Lá điều non được dùng như rau sống, ăn chung với bánh xèo cũng ngon miệng.

— **Rễ cây điều** : Ở Ấn Độ, rễ điều được dùng làm thuốc xổ rất tốt.

— **Gỗ cây điều** : Càng trồng lâu năm thân cây điều càng to và cho gỗ tốt. Người ta xẻ gỗ để lấy ván đóng ghe, đóng bàn ghế, tủ bàn, và làm bột giấy.

— **Nhựa cây điều** : Cây điều già trồng lâu năm thường chảy ra một chất nhựa có đặc tính sát trùng. Nhựa này có tính kết dính rất tốt nên được dùng chế loại keo dán sách khiến mối mọt không dám ăn, chế vẹc ni đánh bóng bàn ghế...

— **Trái điều** : Trái điều khi chín rục có mùi thơm dễ chịu, bên trong chứa nhiều nước ngọt lắm Vitamine C, thường dùng ăn tươi như một món rau sống cũng ngon miệng. Người ta xắt trái ra thành từng lát mỏng để ăn kèm với mắm sống, thịt luộc, khô nướng hay mắm ruốc, hoặc muối ớt. Ở phương Tây, họ cũng xắt khoanh trái ra rồi rắc đường lên để ăn tráng miệng. Với điều chín, ăn một hai trái thì cảm thấy ngon,nhưng nếu ăn nhiều thì khản cổ vì trong nước điều có chứa chất tanin. Nhiều nước có công nghệ chế biến, họ lược bỏ được chất chát

trong nước ép trái điều, rồi cô đặc lại với đường để làm một thứ nước giải khát rất ngon, vừa tiêu thụ trong nước vừa xuất khẩu ra nước ngoài.

Phân tích ra cho thấy trong nước trái điều có chứa khoảng 10 phần trăm đường, nên dùng ủ cho lên men để làm rượu. Ở các nước Ba Tây, Mozambique (Phi châu), Antilles (Mỹ châu)... người ta thường cất rượu bằng nước trái điều, khen là thứ rượu dự trữ được lâu mà không mất hương vị, lại uống ngon, trị được bệnh đau bụng, ói mửa.

Tại Bồ Đào Nha và Ấn Độ, rượu điều này còn được dùng trị bệnh nhức mỏi, viêm họng...

Ngoài ra, nước trái điều còn chế được giấm ngon. Ở Ấn Độ chế giấm với nước trái điều theo phương pháp cổ truyền, từng áp dụng lâu năm. Nước điều pha với sulfate de fer chế ra được loại thuốc nhuộm đen tóc rất tốt.

Tóm lại, cây điều mang lại nhiều lợi ích cho đời sống con người. Từ lá đến thân, trái, hột... của điều đều có công dụng rất lớn trong ngành chế biến thực phẩm cũng như kỹ nghệ và cả y học. Tiếc một điều là nước ta hiện nay chưa có công nghệ kỹ thuật chế biến đầy đủ nên chưa khai thác hết những sản phẩm có giá trị của cây điều, chẳng hạn như khâu ép dầu vỏ hột, hoặc chế biến nước giải khát dưới dạng đóng hộp ... như nhiều nước khác đã làm.

NƯỚC TA CÓ NHIỀU LỢI THẾ ĐỂ PHÁT TRIỂN CÂY ĐIỀU.

Nhận xét chung của đa số nông dân từng trồng điều đều đánh giá giống cây này là loại cây mộc mạc dễ trồng. Câu "mộc mạc dễ trồng" ở đây bao hàm ý nghĩa là giống cây sống không kén đất, không cần bón phân tưới nước, lại cũng không tốn nhiều công chăm sóc như các loại cây ăn trái khác.

Nhận xét này của nhiều người về cây điều tuy có vẻ hời hợt, nhưng cũng có phần đúng.

Cây điều trồng tại Braxin, Ấn Độ hay tại nước ta cũng vậy, vẫn phát triển mạnh trên các loại đất đồi trọc, trên vùng đất cát vừa nghèo nàn chất dinh dưỡng vừa hạn hán khô cằn, mà các loại cây ăn trái khác cơ hồ không sống nổi. Sức chịu hạn của điều phải nói là vượt trội hơn tất cả các loại thực vật khác : nắng hạn càng nhiều càng thích hợp với nó.

Đi qua các vườn điều mênh mông, chắc quí vị cũng ít khi bắt gặp có người tưới nước, bón phân hoặc vun gốc giẫy cỏ ? không khí vườn điều thường rất tĩnh mịch, im vắng, cơ hồ không có người lai vãng, lui tới, nhất là thời gian sau ngày thu hoạch trái xong. Thỉnh thoảng, nếu có người lui tới vườn điều là họ làm cái việc tỉa cành tạo tán, hoặc để... mót củi về chụm !

Thường thì đa số nông dân mình trồng điều theo cách đó, ít có người chịu khó để tâm chăm lo cho cây điều một cách chu đáo. Chẳng hạn mỗi năm phải một đôi lần cày cuốc chung quanh gốc điều cho đất tơi xốp, thoáng khí, rồi làm cỏ, bón phân vun gốc. Đó là công việc phải tiến hành trước mùa mưa. Còn việc tỉa cành tạo tán dù không phải là việc thường xuyên, nhưng vài tháng một lần phải lo cho chu tất. Có lẽ ít người ngờ rằng công việc gia công chăm sóc cho vườn điều qua những công việc vừa kể sẽ đem lại năng suất cao hơn rất nhiều. Đó là nguồn lợi rất lớn mà đa số người mình đã vô tình hay cố ý bỏ qua.

Chính vì không chút quan tâm chăm sóc nên vườn điều như rừng cây hoang dã, lúc nào cũng im vắng tĩnh mịch. Trong khi đó, nếu đi qua các vườn khác, như cam bưởi, xa bô chê, nhãn, táo, mận... sáng, chiều nào ta cũng thấy nhà vườn kẻ tưới, người làm cỏ, vun gốc vô phân, chăm sóc không ngơi tay. Nếu đem so với điều, thì quả là trồng điều... quá dễ và quá khoẻ ! Mọi việc cứ...khoán trắng cho trời đất, thế mà đến mùa cây vẫn ra hoa kết trái, giúp nông dân thu hoạch được bộn bàng! Cây điều quả dễ trồng như lời nhiều người nhận xét thật !

Khả năng của điều là sống được trên những vùng đất gần như bỏ hoang : đất trên đồi trọc, đất ở triền dốc, đất trộn lẫn sỏi đá khô cằn, đất xám phai màu, đất cát ven biển... Đất xấu như vậy ngay cỏ dại còn không sống nổi thế mà lại hợp với điều!

Trồng điều cũng chỉ cần tưới khi cây điều còn non, khoảng bảy tám tháng tuổi trở lại. Hơn nữa, mùa giâm

cành hay ương hột thường trùng vào mùa mưa nên công tưới cũng không đáng kể bao nhiêu. Sau đó, ta có thể... phó mặc cho trời đất trông nom, và chờ vài năm sau, đến mùa cây vẫn ra hoa kết trái !

Trồng điều quả là dễ hơn trồng tiêu gấp trăm lần. Trồng tiêu đòi hỏi phải có đất đai màu mỡ, đã thế bón phân đầy đủ hàng quí, hằng năm. Và công tưới cho tiêu là công cực nhất. Trồng tiêu mà không có nguồn nước tưới thì không sao trồng được !

Có điều, trồng cây dù biết rõ là "mộc mạc dễ trồng" đi nữa mà không để tâm làm cỏ, vô phân vun xới thì chắc chắn kết quả sẽ không được như ý mong đợi của mình đâu!

Đó là lý do tại sao vườn điều người ta tốt tươi, mỗi cây có thể đạt được vài ngàn trái một mùa, mà vườn mình chỉ đạt được một vài trăm trái lưa thưa trên mỗi cây mà thôi. Thậm chí có vườn số thu hoạch còn ít ỏi hơn nữa...

Sự được mùa hay thất mùa này chắc chắn là do ở kỹ thuật trồng trọt là chính. Chúng tôi sẽ đề cập kỹ phần này ở phần sau.

Nói về đất để trồng điều ở vùng duyên hải nam Trung bộ, đất vùng Tây nguyên, và đất miền đông nam bộ cũng như đất ở đồng bằng sông Cửu Long chưa trồng trọt hiện nay còn khá nhiều. Ít ra cũng còn hàng triệu mẫu còn bỏ hoang, gần như phi cây điều ra không thể trồng được cây gì khác cho có lợi.

Ngoài vấn đề đất xấu trống trải còn thừa ra, nước ta

còn có thuận lợi là những vùng đất đó có khí hậu thích hợp với sự sinh sống của cây điều.

Trồng điều không mấy kén đất, nhưng với khí hậu và thời tiết nghịch với nó thì không xong : Khí hậu phải là khí hậu vùng nhiệt đới, nắng nóng quanh năm, những nơi có mùa đông lạnh giá, có mưa phùn như ở miền Bắc nước ta thì không thể trồng điều được. Miền Nam với hai mùa mưa nắng rõ rệt, thích hợp với việc trồng điều hơn.

Từ Quảng Trị trở ra, nếu trồng cây điều vẫn sống, nhưng sống èo uột, phát triển chậm, và năng suất trái không đáng kể.

Những vùng cây điều chịu sống và phát triển mạnh, dù là đất đồi trọc, đất khô cằn lởm chởm sỏi đá, kém màu mỡ, lâu ngày đất cũng được phủ xanh, cũng được cải tạo trở nên phì nhiêu tươi tốt hơn.

Trước hết, nhờ có tán rộng, điều mau phủ rợp đất trống, biến đất khô cằn trở nên dịu mát, ẩm ướt. Lá điều từ mùa này tiếp qua mùa khác, rụng xuống phủ khắp mặt đất cả lớp dày. Đó là nguồn phân hữu cơ cung ứng cho đất vốn khô cằn trở nên tơi xốp và giàu chất dinh dưỡng.

Có thể nói mà không sợ lầm, cây điều có khả năng cải tạo đất xấu thành đất tốt. Trong khi đó trồng dừa, tre, tầm vông, và ngay cả chuối, chỉ làm cho đất càng ngày càng xấu đi, khô cạn hết chất dinh dưỡng. Những vùng đất đã từng trồng tre, chuối, dừa, sau nầy nếu muốn trồng cây khác, ta phải bứng bật hết gốc rồi cải tạo lại đất, nghĩa là cày bừa cuốc xới kỹ, bón phân lót cho thật đầy đủ thì hy vọng cây khác trồng vào mới sống được.

Trong khi đó, những cuộc đất trồng điều vốn là đất

quá xấu, ngay như cây cao su còn "chê", nhưng nếu trồng điều trong mươi lăm năm thì vùng đất đó trở nên phì nhiêu, trồng giống cây gì cũng tươi tốt được.

Ngoài việc nhanh chóng phủ xanh đất, rồi cải tạo đất, cây điều còn có khả năng cải tạo được môi trường sống nữa.

Do cây điều có tán lá rộng và dày đã góp phần biến cải khí hậu nóng bỏng ngột ngạt của vùng đất nóng bỏng khô cằn trở nên mát mẻ dễ chịu. Những vùng đất quanh năm khô hạn trước kia cơ hồ không ai dám lai vãng chứ đừng nói là đến sống, sau một thời gian tán điều phủ xanh mặt đất thì trở nên mát mẻ, tạo nên môi trường sống tốt, hợp với đời sống con người. Làm nhà sống trong vườn điều thật là mát mẻ. Đây cũng là nơi chăn nuôi gia súc lý tưởng, không những chỉ có heo gà, mà cả trâu bò nữa.

Ngày nay thì chắc mọi người đã hiểu rõ được rằng trồng điều rất có lợi.

Ngoài những mối lợi to lớn vừa kể ở trên, còn phải nói đến tiềm năng kinh tế quá lớn do cây điều mang lại cho người trồng nữa. Hột điều đang là mặt hàng xuất khẩu quan trọng, chỉ đứng sau lúa gạo, cao su và cà phê mà thôi. Thị trường điều lại rất rộng, không sợ tồn đọng ế ẩm.

Trước đây nước mình xuất khẩu hột điều thô, nhưng những năm gần đây, trong nước đã có nhiều nhà máy chế biến hột điều, góp phần tăng thêm nguồn lợi nhiều hơn nữa. Trong tương lai, nếu chúng ta đầu tư được nhiều loại máy móc cần thiết dùng vào việc khai thác triệt để mọi sản phẩm từ cây điều, thì nguồn lợi từ cây điều mang lại chắc chắn sẽ còn to lớn hơn...

SỰ PHÁT TRIỂN CỦA CÂY ĐIỀU

Cây điều có thân mộc to cao, nếu trồng lâu năm, khoảng vài mươi năm, cây có thể vươn cao trên mười thước, tán lá sum sê tỏa rộng không khác gì cây bàng, cây đa cổ thụ. Với cây đã cao to như vậy thì đoạn thân cây phía gốc có thể có đường kính năm sáu mươi phân, một người ôm không xuể! Vào một vườn điều trồng lâu năm, ta có cảm tưởng như lạc vào một khu rừng già, đó đây toàn là cây cao bóng cả...

Gỗ điều rất tốt, ngang hàng với gỗ dầu, điên điển , nhiều nước dùng vào việc xẻ ván đóng thuyền bè, bàn ghế tủ giường và nhiều đồ gia dụng chắc bền. Trong khi đó, tại nước ta hiện nay nhiều vùng chỉ đơn giản coi đây là một thứ chất đốt. Nhiều vườn điều già lão được người ta cưa xuống để bán theo giá củi chụm! Thật không còn gì uổng phí hơn.

Cũng như cách trồng tiêu, thời gian bỏ ra để chăm lo cho vườn điều được vươn lên tươi tốt nặng nhất là vài năm đầu. Đây là giai đoạn phải vun phân tưới nước, tỉa cành tạo tán... công việc vừa nhiêu khê vừa nặng nhọc. Qua năm tuổi thứ ba thì điều đã cho thu hoạch trái. Mỗi năm sau đó chỉ còn lo diệt cỏ và bón thúc cho cây mà thôi.

Như vậy, trồng điều nhà vườn chỉ tập trung sức và của cải trong vài ba năm đầu. Những năm dài sau đó sự tốn kém cho việc chăm sóc không tốn phí quá nhiều nữa.

Điều đang trồng tại nước ta có nhiều giống: có giống cây thấp, có giống cây cao, giống có sắc trái này hay sắc trái khác. Giống thấp khi trưởng thành, chiều cao của cây chỉ sáu bảy thước, trong khi loại cây cao ngọn nó có thể vươn lên trên mười thước. Từ trước đến nay đa số nhà vườn thích trồng loại cây thấp tiện cho việc thu hoạch hơn.

Mặt khác, vấn đề thân điều vươn cao hay mọc thấp cũng còn tùy vào cách trồng của ta nữa. Nếu vườn trồng với mật độ quá dày thì cây cứ vươn đọt cao lên và ngược lại. Đây chính là điều quan trọng mà chủ vườn điều nào cũng cần biết rõ trước khi vỡ đất lập vườn. Việc này mà tính toán sai lúc đầu thì sau này khó sửa đổi lại được.

Nếu trồng với mật độ dày, khoảng cách giữa hai cây hoặc hai hàng chỉ bốn năm thước thì sau này thân cây cứ nhong nhỏng mọc cao lên. Cây đã dồn lực cho chiều cao thì thân phải yếu ớt, gốc sẽ nhỏ, nhánh không thể vươn dài nên tán hẹp. Điều này rất dễ hiểu, vì đúng như ông bà mình đã nói: "Cây chạm lá cá chạm vi" là chuyện nên tránh. Câu này ngụ ý khuyên mọi người khi trồng cây không nên trồng quá gần, để sau này khi cây lớn, tàn lá của chúng vươn ra không đụng chạm vào nhau. Như vậy, toàn thân cây từ ngọn đến gốc mới hấp thu được đầy đủ ánh sáng mặt trời để tốt tươi và đến mùa sẽ sai hoa nhiều trái. Cây trồng thưa thì bộ rễ của chúng dưới đất cũng không tranh đất mà sống, nên nhờ đó mà cây nào cũng mau phát triển.

Còn trồng thưa, khoảng cách từ mười đến mười hai thước, lúc đầu tuy thấy "hao" đất thật, nhưng vài năm sau cây trưởng thành, tàn lá của chúng vươn rộng ra lại vừa.

Điều trồng với mật độ thưa thì cây nào cũng đủ đất sống mà phát triển đều đặn, cành lá sum sê tươi tốt, do hấp thụ đầy đủ ánh sáng mặt trời, đồng thời hấp thụ được đầy đủ chất dinh dưỡng trong đất. Trồng thưa thì chiều cao của các cây trong vườn không cao lắm, nhưng thân to, cành lớn, tán lá vươn rộng. Đây cũng là những yếu tố cần thiết để cho cây tăng năng suất sau này.

Thế nhưng, việc trồng khít hay trồng thưa, xét trên một số khía cạnh nào đó, chúng cũng có mặt lợi và hại của nó :

— Cái lợi của việc trồng khít là diệt được cỏ dại trong vườn điều. Do trồng khít nên cành nhánh các cây sớm giao nhau dày đặc phủ kín đất trồng do đó cỏ mọc không nổi. Nói đến cỏ dại vườn điều thì ai nhìn cũng phải ngán. Chúng mặc sức mọc tràn lan cố tranh giành chất dinh dưỡng trong đất với cây, diệt trừ cho bằng hết quả là tốn nhiều công sức. Đã thế, nhiều khi đám này vừa giẫy cỏ xong tuần trước, thì tuần sau chúng đã mọc xanh um! Nhưng trồng với mật độ dày lại có điều hại là cây phải chen nhau tìm đất sống nên tán hẹp, nhánh nhỏ, sau nầy năng suất không cao.

— Cái lợi của việc trồng thưa là cây mọc mạnh, cành to, tàn lá vươn rộng, khắp cây hấp thu đầy đủ được ánh sáng mặt trời nên mùa nào cũng sai hoa nhiều trái. Tuy nhiên, trồng thưa thì có điều hại là những năm đầu đất đai còn quá trống trải nên cỏ dại mọc nhiều...

Tuy vậy, nếu đem so sánh sự lợi và hại của hai cách trồng vừa kể, chắc quí vị cũng dễ dàng thấy được phương pháp nào nên áp dụng hơn.

Trong kỹ thuật trồng điều còn một điều cần đề cập đến nữa là nên trồng có hàng có lối như cách trồng cao su hay cà phê vậy. Cây trồng ngay hàng thẳng lối rất tiện cho việc chăm sóc như khi cuốc xới cày bừa cho tầng đất mặt được tơi xốp, như làm cỏ vô phân cũng như lúc thu hoạch được dễ dàng. Cây trồng theo hàng lối còn thuận tiện cho nhà vườn trong việc sửa cành tạo tán, mà công việc này tuy không cấp bách nhưng cũng là việc cần làm thường xuyên...

Đứng trước một vườn điều mà cây trồng đúng kỹ thuật, người có kinh nghiệm về trồng điều có thể đoán trước được sự thành đạt sau này sẽ lên đến mức độ nào...

– **Rễ điều** : Cây điều sở dĩ sống lâu năm trên vùng đất cằn cội khô hạn được là nhờ vào bộ rễ đặc biệt khá tốt của nó. Nếu trời không phú cho bộ rễ quá khoẻ này thì cây điều cũng chết héo như các giống cây khác mà thôi.

Trường hợp này cũng giống như cây thốt nốt. cây thốt nốt nhờ có rễ cái cắm thật sâu vào lòng đất nên lúc nào nó cũng đứng vững được trước mưa gió bão bùng mà không bao giờ bị nghiêng ngả hay trốc gốc ! Mặt khác, cũng nhờ đó mà cây mới có khả năng cung cấp được nhiều nguyên liệu để nấu ra đường thốt nốt nổi tiếng hương vị thơm ngon.

Cây điều thường được trồng ở vùng khô hạn, các

vùng đất đồi, có nơi mạch nước ngầm sâu tít trong lòng đất, đào giếng phải đến độ sâu vài ba mươi thước mới có nước mà dùng. Thế đất như vậy, nhưng cây điều vẫn sống lâu, sống khoẻ, nổi tiếng gan lì chịu hạn cực kỳ tốt, chung qui cũng nhờ vào bộ rễ của nó. Điều vừa có rễ chuột, vừa có rễ bàng.

Rễ chuột tức là rễ cái của điều vừa to vừa mạnh, cắm sâu vào lòng đất cho đụng mạch nước ở dưới độ sâu để hút nước nuôi cây. Nhờ vào công năng của cái rễ chuột này mà quanh năm cây điều được tươi tốt, sống lâu và chịu được gió bão.

Còn rễ bàng của điều thì mọc ngang, chúng tủa ra trong một chu vi khá rộng, có khi xa gốc đến ba bốn thước, và cách tầng đất mặt một vài tấc xuống đến sáu bảy tấc. Nhiệm vụ của hệ rễ bàng là hút hết những chất dinh dưỡng có sẵn trong đất để nuôi cây.

Trong trường hợp cuộc đất trồng điều quá nghèo nàn chất dinh dưỡng thì cây sẽ phát triển chậm. Vì vậy, hằng năm, ít ra cũng một lần, chủ vườn nên cày hoặc cuốc xới, làm cỏ vô phân bón thúc cho từng gốc điều để giúp cây được tươi tốt hơn, năng suất trái được tăng hơn.

Việc cày cuốc nhằm vào mục đích làm cho tầng đất mỏng bên trên được thông thoáng, tơi xốp, vừa hấp thu được dưỡng khí, vừa tống khứ ra ngoài được những loại khí độc thường ẩn chứa trong đất, vốn cũng là tác nhân gây hại cho sự sinh trưởng của cây.

Việc làm sạch cỏ dại thì ai cũng biết là nhằm vào mục đích tiêu diệt kẻ thù cạnh tranh không khoan

nhượng chất dinh dưỡng trong đất với cây điều. Cỏ dại đối với cây trồng cũng chẳng khác gì giống ký sinh rận mạt ngoài da thú vật vậy.

Còn việc bón thúc phân tro thì công dụng của nó cần thiết ra sao chắc ai cũng biết đến. Ông bà xưa mình có câu: "Người đẹp về lụa, lúa tốt về phân", ngụ ý khuyên ta trồng cây thì nên bón phân cho đầy đủ, như vậy cây mới có sức mà tươi tốt, mới sai bông trĩu trái sau này. Cây trồng thiếu phân chẳng khác nào con người thiếu ăn, yếu ớt vì suy dinh dưỡng !

Tất cả những công việc vừa kể đều nhằm tạo điều kiện sinh thái giúp vườn điều phát triển tốt, chứ không là việc làm thừa thãi...

Xin được lưu ý là việc cày cuốc cho tơi xốp đất chỉ nên nhắm vào lớp đất mỏng bên trên tầng mặt mà thôi, độ sâu khoảng vài tấc là đủ. Vì nếu cuốc cày sâu hơn sẽ gây ảnh hưởng xấu đến lớp rễ bàng chằng chịt.

Rễ bàng là rễ mọc ngang để hút chất dinh dưỡng trong đất mà nuôi cây. Rễ bàng tuy nhiều, tỏa ra chằng chịt, nhưng nếu bị cày cuốc đứt ra từng đoạn thì chắc chắn sẽ ảnh hưởng xấu đến sự sống của cây.

– **Lá điều** : Lá điều to bản hình trứng. Lá non ăn được và có dược tính. Tùy từng giống mà lá non có màu xanh đọt chuối, hoặc đỏ, nhưng khi lá già thì có chung màu xanh thẫm. Lá điều mọc dày nên lúc nào vườn điều cũng râm mát.

Cây điều có thân to nên cành nhánh của nó cũng to, tán lá rất rộng, chiếm một chu vi có đường bán kính đến

bốn năm thước. Vì vậy, nếu trước đây trồng với mật độ dày thì không sao tránh được cành lá của các cây chạm nhau, khiến ánh sáng khó lòng soi rọi tới cùng khắp.

Thường những cây có tán rộng cành nhiều là cây đạt năng suất cao. Còn những cây tuy mọc cao nhưng cành ngắn, tán hẹp thì không cho sai hoa nhiều trái được. Những cành đậu trái thường là những cành ở gần chóp ngọn.

Do lẽ đó, việc tỉa cành tạo tán là việc phải lưu tâm chú ý từ lúc cây điều còn non, và vẫn được coi là việc phải làm thường xuyên sau này.

Với những nhánh điều mọc không đúng kỹ thuật, như nằm khuất trong những nơi tối tăm, như mọc la đà sát gốc chẳng hạn thì cần phải tỉa bỏ không thương tiếc. Sự hiện diện của chúng không ích lợi gì cả, vì chúng không có khả năng ra hoa đậu trái, đã thế còn hút bớt chất dinh dưỡng của cây.

Và cũng chính vì điểm này nên chúng tôi xin được phép nhắc lại là trồng điều tuy thấy... dễ ăn, nhưng nếu thiếu bàn tay chăm sóc của nhà vườn, kết quả sẽ không được như ý mình mong muốn.

– **Hoa điều** : Sau mùa mưa, thường thì trước Tết Nguyên Đán một vài tháng, điều bắt đầu trổ hoa. Nhìn cây điều đang dày đặc những chùm hoa chắc chắn ai thấy cũng ham, vì hoa mọc thành chùm ở đầu cành, sai hơn cả hoa nhãn.

Mỗi chùm hoa như vậy, ít thì vài ba chục, mà nhiều *thì chi chít đến vài ba trăm hoa túm tụm lại với nhau.*

Hoa điều không đẹp lắm nhưng cũng tạo được một nét riêng dễ nhìn. Khi mới nở thì cánh hoa màu trắng hoặc vàng lợt có sọc đỏ, rồi, chuyển dần qua hồng đậm. Hoa thì nhiều, thế nhưng đâu phải mỗi hoa sẽ sinh ra được một trái, vì trong cùng một chùm hoa có cả hoa đực và hoa lưỡng tính, và hoa đực bao giờ cũng chiếm số nhiều, có khi hơn chín mươi phần trăm!

Tất nhiên là tùy theo mỗi cây, và cũng tùy theo giống tốt hay xấu mà tỷ lệ giữa hoa đực và hoa lưỡng tính nhiều ít ra sao. Có giống hoa lưỡng tính chiếm tới mức vài mươi phần trăm, nhưng có giống con số nầy lại lùi xuống vài ba phần trăm mà thôi. Vì vậy mới có chuyện chùm thì trĩu quả, chùm chỉ vỏn vẹn có năm ba trái lủng lẳng mà thôi !

Thực tế cho thấy có nhiều chùm hoa chỉ toàn là hoa đực không thôi, hoặc lơ thơ vài ba hoa lưỡng tính. Vì vậy, thấy điều ra hoa nhiều, nhưng cuối cùng số trái đậu được trên cây không được bao nhiêu, chính là do lẽ đó.

Hoa đực có bao phấn chứa toàn nhị đực.

Hoa lưỡng tính thì có 8 đến 12 nhị đực và nhụy cái ở giữa. Nhụy cái gồm có bầu noãn bên trong chứa một noãn (nếu việc thụ tinh thành công thì sau này sẽ là hột điều) và một cái vòi.

Hoa điều có đặc tính là chỉ nở vào buổi sáng chẳng mấy chốc đến trưa thì tàn. Trong một chùm hoa, không nhất thiết tất cả các hoa đều nở một lúc, mà có hoa nở trước hoa nở sau. Sự chênh lệch thời gian trước sau

đó có thể là một vài ngày hoặc trễ hơn. Vì vậy, trong cùng một chùm, ta mới thấy trái già nằm cạnh trái non, chứ không phải cùng một lứa.

Cũng thế, không nhất thiết trong tất cả hoa của một cây điều đều trổ trong một thời gian nhất định nào đó, mà có chùm trổ trước, có chùm mãi đến... một vài tháng sau mới xuất hiện. Do đó, mùa điều kéo dài đến máy tháng mới chấm dứt.

Do hoa chỉ nở trong buổi sáng rồi tàn, nên việc thụ phấn có thành công hay không, thành công đến mức độ nào cũng chỉ diễn ra trong buổi sáng ngắn ngủi đó mà thôi. Hoa chỉ thụ phấn trong trường hợp hoa lưỡng tính nở mà gặp phấn của nhị đực dính vào nhờ sức gió đẩy đưa, hoặc nhờ các loại côn trùng bu bám.

Vì trong hoa có mật nên mới kích thích các giống côn trùng nhỏ như ong bướm, ruồi nhặng đến kiếm ăn. Nếu vùng nào thiếu vắng các giống côn trùng này thì điều sẽ đậu trái rất ít.

Để cứu vãn tình trạng này không gì tốt hơn là nên kết hợp việc nuôi ong mật, vừa giúp điều sau trái, vừa có mật để dùng. Tuy nhiên, cũng nên tính kỹ lại việc này, khi ta biết cây điều chỉ ra hoa mỗi năm có một mùa, trong khi những tháng dài còn lại bầy ong sẽ dựa vào nguồn hoa nào để sống ? Cần phải nghiên cứu xem các vùng phụ cận với vườn điều có nơi nào trồng các loại cây ăn trái khác không, như nhãn, dừa, cà phê, cao su chẳng hạn...

Khi hoa điều nở mà gặp thời tiết quá xấu như nhiều sương muối, mưa phùn hoặc trời đổ mưa thì bao phấn của nhị đực không nứt ra được. Nếu bao phấn nở ra mà gặp nước làm cho ướt thì phấn hoa đực cũng mất khả năng đến với hoa cái. Vì vậy trong mùa điều trổ hoa mà gặp thời tiết xấu thì nhà vườn nào cũng lo rầu vì dễ dàng biết trước được mùa điều năm đó thế nào cũng bị thất bại.

Cũng xin được trình bày thêm, tùy vào điều kiện đất đai và khí hậu mà có vùng điều ra hoa sớm, có vùng điều ra hoa muộn. Chẳng hạn ở các tỉnh miền đông Nam bộ và các tỉnh thuộc đồng bằng sông Cửu Long, vào đầu tháng chạp ta, có năm sớm hơn, điều đã trổ hoa. Còn vùng duyên hải nam Trung bộ thì mùa điều chậm hơn đến mấy tháng.

Còn một chuyện đáng nói nữa, giống điều nào mà ra hoa ngắn ngày (trong vòng hai tháng trở lại) thì trong chùm số hoa đực ít, chỉ chiếm từ bảy mươi đến tám mươi phần trăm mà thôi. Ngược lại giống điều nào ra hoa dài ngày (khoảng ba tháng hoặc hơn) thì đa số hoa đực quá nhiều, có thể trên chín mươi phần trăm, và hoa lưỡng tính chỉ chiếm số ít.

Các nhà vườn thường chọn lựa ra những cây thuộc giống ra hoa ngắn ngày để lấy hột làm giống tạo nên vườn cây mới với năng suất cao.

Điều trồng được hai năm, có cây đã trổ trái bói (cho trái lần đầu). Trái bói thì không được bao nhiêu do cây còn yếu sức chưa tăng trưởng đúng mức. Thường thì cây mới ra hoa lần đầu, nhà vườn ngắt bỏ hết để giúp cây dồn sức tăng trưởng mạnh. Những mùa kế tiếp điều ra

hoa kết trái nhiều hơn. Và từ mùa thứ sáu, thứ bảy trở đi, năng suất trái sẽ lên đến đỉnh điểm. Cây càng về già, khoảng hai mươi tuổi trở về sau, thu hoạch ít trái dần...

Trên đây, chúng tôi chỉ mới đề cập đến việc ra hoa kết trái của cây điều. Còn việc chọn giống ra sao để có giống tốt, để có trái sai hột lại đúng chuẩn cấp, xin trình bày tiếp ở phần sau...

CHỌN ĐẤT TRỒNG ĐIỀU

Điều là giống cây không mấy kén đất, có khả năng sống và phát triển mạnh được một cách bình thường trên những vùng đất khô hạn và nghèo nàn chất dinh dưỡng.

Có những vùng đất đặc biệt khô cằn gần như không có loại cây nào sống nổi, ngay cỏ dại cũng "chê", thế mà cây điều trồng vào đó vẫn bén rễ, tăng trưởng khả quan và đến mùa vẫn ra hoa kết trái. Khả năng chịu đựng của điều thật đáng khâm phục.

Loại đất xấu xưa nay không thể trồng trọt hoa màu được này, hiện nước ta còn có rất nhiều, kể cả những vùng hợp với khí hậu và thời tiết với cây điều. Đó là :

- Đất đồi trọc, đất triền đồi, đất đồi thấp có mạch nước ngầm sâu, đào giếng đến vài ba mươi thước mới đụng mạch.
- Đất bị khô hạn, hoang hóa.
- Đất kém phì nhiêu như phù sa cổ, đất xám, đất đỏ vàng (đất sa thạch vùng núi), đất đỏ bazan ở vùng Tây nguyên.
- Đất phù sa nhiễm phèn nhẹ.

– Đất đồi cát, bãi cát ven biển.

– Đất granit lởm chởm nhiều đá sỏi ở tầng mặt, miễn là đừng kết cứng, hoặc có nhiều đá cục, đá tảng.

– Đất nhiễm phèn nặng, nhưng đã được xử lý đúng mức và lên líp cao, có hệ thống thoát nước tốt để nước mưa rửa bớt phèn ở tầng mặt.

– Đất vùng rừng núi mới được khẩn hoang, khai phá...

Những loại đất vừa kể, đều là đất kém phì nhiêu, nôm na gọi là đất xấu, đất quá xấu, cây điều tuy sống được nhưng sự phát triển của nó thường không đúng theo ý mình muốn. Tốt hơn hết là trước khi trồng, ta nên bắt tay vào việc cải tao lại đất cho thật kỹ.

Trước hết phải chặt bỏ và bứng hết gốc rễ của những cây hoang dại nếu có, sau đó cho cày bừa thật kỹ theo cách cày ải, rồi cày lật, sau đó là bừa, đập bằng vồ cho đất được tơi xốp, thông thoáng.

Với đất hoang hóa, lâu ngày không được khai phá, cày bừa cuốc xới để trồng trọt nên trong đất thường có các loại khí độc có tác hại xấu đối với cây trồng, cho nên việc cày bừa rồi phơi đất ra nắng nhiều ngày sẽ làm đất "hả hơi" không còn độc hại nữa. Việc làm này cũng nhằm vào việc diệt trừ được những mầm mống dịch hại ẩn chứa trong đất.

Vì như mọi người đều biết trong đất bao giờ cũng tích lũy nhiều mầm mống gây bệnh tác hại xấu cho cây trồng, vì vậy ngay từ bước đầu chủ vườn nên chịu khó

đầu tư công sức và tiền của vào việc cải tạo đất cho đúng kỹ thuật thì sau này vườn điều mới tươi tốt, ít tật bệnh và tăng trưởng mạnh.

Cây điều tuy có sức chịu hạn giỏi, lại không kén đất trồng, nhưng đây cũng là giống cây bị nhiễm nhiều thứ dịch bệnh như nhiều giống cây ăn trái khác, nó cũng bị nhiều loại vi khuẩn, nấm làm thối rễ, hại các bộ phận thân cây lá, khiến cây nếu không bị chết từ lúc nhỏ thì lớn lên cũng sống èo uột...

Do đó, việc phơi ải đất sau khi cày bừa dưới ánh nắng chói chang lâu ngày, đồng thời dùng thuốc sát trùng để khử đất trước khi trồng đều là chuyện thiết cần, không thể trù trừ bỏ qua được.

Công việc tiếp theo là dùng các loại phân hữu cơ như phân chuồng heo, phân rác mục để bón lót, nếu thấy đất lập vườn quá xấu, khắp nơi toàn là sỏi đá khô cằn vốn quá nghèo nàn chất dinh dưỡng.

Nhiều người vịn vào cớ cây điều vốn là cây đất xấu đến đâu cũng sống được thì việc bón lót, bón thúc e rằng tốn phí vô ích, nên họ sau khi cày bừa cuốc xới là moi lỗ đặt cây xuống trồng, nếu có vô phân ở gốc cũng chỉ chịu tốn phí ở mức độ vừa phải mà thôi.

Thật ra, giống cây trồng nào cũng vậy, dù khả năng chịu hạn giỏi như điều, nhưng nếu hằng ngày có nước tưới đầy đủ cũng đâu phải là việc vô bổ đối với nó ? Và dù nếu sống được trên đất khô cằn, nhưng nếu được bón phân đầy đủ và hợp lý thì cây điều chẳng lẽ không tăng trưởng mạnh hơn? Được chăm sóc chu đáo, no nước no phân chẳng lẽ sản phẩm thu hoạch trái cứ vẫn thấp ?

Mặc dầu chịu hạn giỏi và không kén đất trồng nhưng không phải nơi đâu cũng có thể thích hợp với việc trồng điều. Các loại đất sau đây không thể trồng điều được :

- Đất sét nặng.
- Đất nhiễm phèn nặng.
- Đất bùn, đất trũng úng thủy.
- Cồn cát khô hạn.
- Đất bị nhiễm mặn nặng.
- Đất có độ cao trên bảy trăm thước so với mặt biển.
- Đất đồi có tầng mặt dày kết cứng hoặc có nhiều đá cục, đá tảng...

CÂY ĐIỀU THÍCH HỢP VỚI LOẠI KHÍ HẬU NÀO ?

Cây điều không kén đất, nhưng lại kén khí hậu chính vì vậy nên không phải bất cứ đâu cũng trồng được cây điều.

Tại nước ta, cây điều không hợp với khí hậu ở Bắc bộ và miền bắc Trung bộ, nên dù trồng có sống được nó cũng không sinh trưởng tốt, và không thể ra hoa kết trái.

Vùng trồng được điều là từ Quảng Nam - Đà Nẵng trở vào, nhưng kết qủa tốt xấu ra sao thì còn tùy ở từng vùng, chứ không phải trong phần lãnh thổ này nơi nào cây điều cũng sinh trưởng tốt như nhau cả.

Như quí vị đã biết, kết quả cho thấy "vương quốc" của điều là các tỉnh miền Đông và đông bắc Nam bộ như Bình Dương, Bình Phước, Biên Hòa, Bình Tuy, Long Khánh, Tây Ninh... Kế đó là vùng Tây nguyên và nhiều tỉnh thuộc vùng duyên hải nam Trung bộ như Bình Thuận, Ninh Thuận, Khánh Hòa, Phú Yên, Quảng Ngãi, Quảng Nam. Ngoài ra, ở đồng bằng sông Cửu Long cũng là nơi đắc địa của cây điều, trừ những vùng phèn nặng, úng ngập và nhiễm mặn nặng.

Điều được coi là giống cây vùng nhiệt đới, vì nó hạp với khí hậu nhiệt đới, trung bình từ 18°C đến 35°C, và không chịu lạnh được. Cây điều cũng thích nghi với độ

cao chừng bốn, năm trăm mét trở xuống so với mặt biển. Những vùng cao trên bảy trăm mét trồng điều không sống nổi.

Vì vậy, muốn lập vườn điều, quí vị ngoài việc chọn đất đai phù hợp, còn phải tìm hiểu khí hậu của vùng đó có hạp với giống điều không đã. Yếu tố khí hậu, rất quan trọng với cây điều.

— **Mưa** : Cây điều hợp với những nơi có lượng mưa vừa phải trong năm, du di trong giới hạn từ 1000 đến 2000 mm trong một năm. Thế nhưng, lượng mưa thấp hay cao hơn giới hạn này chút đỉnh, điều vẫn sinh trưởng tốt, đến mùa vẫn sai hoa nhiều trái, đem lại hiệu quả kinh tế cao, nếu điều kiện đất đai của vườn điều có điều kiện phù hợp.

Chúng tôi muốn nói, nếu lượng mưa không nhiều dưới 1000 mm một năm mà đất nơi ấy có mạch nước ngầm cao, giúp bộ rễ hút nước nuôi cây được dễ dàng và đầy đủ thì vườn điều vẫn tươi tốt bình thường. Hoặc ngược lại, nếu nơi trồng mà có lượng mưa trên mức 2000 mm một năm mà vườn điều vẫn không bị úng thủy thì cũng không có tác hại gì xấu cả.

Chỉ trừ trường hợp lượng mưa trong năm thấp hơn giới hạn 1000 mm mà mạch nước ngầm lại quá sâu. Hoặc lượng mưa quá nhiều mà hệ thống thoát nước kém khiến vườn điều bị úng ngập hay bị trương nước lâu ngày thì, cả hai trường hợp đó mới ảnh hưởng xấu đến sự sống của cây điều.

Còn một điều đáng nói nữa, vùng nào mà mùa mưa trùng vào mùa điều trổ hoa (khoảng vài tháng) thì không thể trồng điều được. Vì rằng khi gặp mưa, bao phấn của hoa đực dù có nở ra được cũng bị nước mưa làm cho bết lại hư hại. Hơn nữa, khi mưa thì các loại côn trùng như ong bướm đâu có bay đến vườn điều để hút mật hoa, do đó gây trở ngại trầm trọng cho việc thụ phấn của noãn.

Và, dù mùa điều nở hoa không trùng với mùa mưa, nhưng nếu thời gian đó thường có mưa phùn hoặc sương muối thì tình trạng thụ phấn như trên cũng bất thành.

Chính vì lẽ đó, chúng ta mới kết luận rằng, chỉ có tại miền Nam mưa nắng hai mùa mới có khí hậu hợp với cây điều, và mùa điều trổ hoa lại đúng vào giữa mùa nắng ráo !

Tại miền Nam, mùa mưa chấm dứt vào tháng 10 Âm lịch, từ tháng mười một năm trước sang đến đầu tháng tư năm sau là mùa nắng hay còn gọi là mùa khô. Điều ở đây lại trổ hoa vào giữa mùa khô này, khoảng vào tháng trước Tết và tháng sau Tết Nguyên Đán.

Dù điều ra hoa trùng vào giữa mùa khô, nhưng nếu năm nào bất chợt có vài cơn mưa cuối năm, hoặc "mưa xuân" trong tháng đầu năm thì coi như năm đó bị thất mùa điều !

Và cả việc nếu trong năm gặp hạn hán, nghĩa là lượng mưa quá ít, mà đất trồng điều lại quá khô cằn, thì năng suất của điều cũng bị giảm sút, vì hoa trổ ít, trái đậu ít, trái non cũng bị rụng nhiều. Nếu gặp trường hợp này, mà có sẵn nguồn nước tưới dồi dào, ta có thể cứu nguy

cho vườn điều bằng cách tưới trước khi điều trổ hoa để cây được no nước mà lấy lại sức... Nhưng, chuyện này chỉ là giả dụ, chứ nơi trồng điều thường là vùng khô hạn, làm gì có nguồn nước tưới cận kề...

Tóm lại, chỉ tính riêng vấn đề mưa không thôi, thì vùng nào mà mùa điều trổ hoa trùng với mùa khô như ở Nam bộ - cũng không có mưa phùn, thì trồng điều mới cho kết quả tốt.

— **Ánh sáng** : Vì là giống cây nhiệt đới nên điều cần ánh sáng nhiều hơn là bị rợp. Cây điều nào mà được hấp thụ ánh sáng chiếu rọi từ ngọn đến gốc thì cây đó sẽ sinh trưởng mạnh, và đến mùa được sai trái hơn những cây tàn lá lúc nào cũng bị che rợp.

Nhu cầu ánh sáng của cây điều rất cao, hằng năm số giờ ánh nắng rọi xuống vườn điều trung bình phải đạt được từ 1500 đến 2000 giờ mới tốt.

Do đó, trồng điều phải chọn khu đất trống trải và trồng thưa, với khoảng cách giữa hai cây phải từ 8 đến 10 thước, và không có những cây cao bóng cả che rợp thì cây điều mới sống sởn sơ, tăng trưởng mạnh và đạt được năng suất cao trong mùa trái.

Ngược lại, trồng điều quá dày, tán lá của các cây đan chéo nhau, ánh sáng không thể len lỏi khắp các cành nhánh, nhất là những cành thấp, thì đến mùa đừng mong được điều sai quả. Chỉ những cành nào lộ ra ánh sáng được nhiều giờ trong ngày thì cành đó mới sai hoa nhiều trái, hơn những cành vừa mọc thấp vừa bị che khuất bởi những cành lá rườm rà khác.

Do lẽ đó mà vườn điều trồng thưa nhờ hấp thụ được ánh sáng chan hòa cùng khắp các cành nhánh mà sai trái hơn vườn trồng dày, tuy nhiều cây nhưng mức thu hoạch trái lại không được bao nhiêu.

Miền Bắc và bắc Trung bộ nước ta không trồng được điều vì tổng lượng ánh sáng trong năm không đạt được mức cần và đủ cho đời sống của cây điều, do ở đây mưa nhiều mà hai mùa mưa nắng cũng không phân chia rõ rệt. Đã thế trong mùa đông và vài tháng đầu xuân, trời thường có mây vần vũ nên u ám, lại thêm có mưa phùn...

Trong khi đó ở Nam bộ, khí hậu phân chia hai mùa mưa nắng rõ rệt : mùa mưa bắt đầu từ tháng tư Âm lịch và chấm dứt vào cuối tháng mười. Mùa nắng bắt đầu từ tháng mười một Âm lịch năm trước đến hết tháng ba năm sau. Thế nhưng trong mùa mưa, ít có mưa dầm, hễ tạnh mưa thì trời lại nắng, và thỉnh thoảng mưa vài ngày lại nắng gắt vài ngày, chứ không phải ngày nào cũng mưa. Ở trong Nam lại không có mưa phùn, mùa điều trổ hoa lại trùng vào mùa nắng...

— **Nhiệt độ** : Vì là giống cây nhiệt đới nên điều chỉ thích ứng với vùng trồng có nhiệt độ cao, từ 20°C trở lên. Trong điều kiện nhiệt độ khoảng 15°C cây điều giảm đà sinh trưởng và ở 10°C thì điều có thể bị chết.

Những nơi có mùa đông lạnh lẽo như ở miền Bắc và bắc Trung bộ nước ta, trồng điều bất lợi, cây có thể sống, nhưng không trổ hoa kết trái được.

Cũng vì chịu lạnh dở nên điều cũng không sống được ở những vùng đất có độ cao bốn năm trăm thước so với mặt biển, vì ở đây gần như quanh năm lạnh lẽo.

Nhiệt độ vùng đồng bằng sông Cửu Long cũng như ở các tỉnh thuộc miền đông Nam bộ ít khi thấp đến 20°C nên rất thích hợp với việc trồng điều.

— **Độ ẩm tương đối của không khí** : Độ ẩm của không khí rất ảnh hưởng đến sự sống của cây điều, dù điều vốn là loại cây nổi tiếng chịu hạn giỏi.

Thế nhưng, độ ẩm của không khí ảnh hưởng nặng nhất trong những tháng điều trổ hoa kết trái. Vì vậy, trong những tháng này mà trong không khí có độ ẩm bất thường, như cao quá hay thấp quá so với mức trung bình thì nhà vườn đều lo.

Trong mùa điều trổ hoa kết trái, cần có độ ẩm tương đối của không khí để giúp cho bao phấn của hoa đực dễ dàng bung ra, như vậy sự thụ tinh của noãn mới đạt kết quả tốt.

Độ ẩm trung bình của không khí trong năm đạt mức 75 phần trăm là thích hợp với điều.

Nếu độ ẩm cao hơn mức độ này trong khi điều trổ hoa thì bao phấn khó nứt, phấn hoa đực không chui ra được, nên dù có nhiều côn trùng lui tới, việc thụ tinh của hoa cái bất thành. Ngược lại, nếu năm nào gặp độ ẩm quá thấp so với mức trung bình vừa nói ở trên thì vòi noãn mau bị se khô, gây trở ngại cho việc thụ phấn, cho nên mùa điều đó cũng không trúng như ý của chủ vườn mong muốn.

Còn một điều đáng quan tâm nữa, mùa điều trổ hoa mà gặp độ ẩm không khí thích hợp thì vừa trúng mùa lại ít bị sâu bệnh phá hại. Ngược lại, nếu độ ẩm không khí

cao hơn mức trung bình thì năng suất điều đã thấp, mà còn tạo cơ hội tốt cho các loại nấm bệnh tác hại xấu vào hoa, vào trái non phải rụng sớm. Nhưng, đây là thiên tai, dù biết trước cũng không có cách gì phòng chống được.

CHỌN CÂY GIỐNG NĂNG SUẤT CAO

Cây điều được trồng tại nước ta khoảng vài trăm năm nay, nhưng về cây giống thì từ đời này tiếp nối đời khác, tự nhà vườn cứ theo kinh nghiệm riêng cũng như ý thích riêng của mình và mạnh ai người ấy tự gây ra để mong cải thiện được giống tốt hơn mà trồng. Các giống mới được nhập từ các nước khác về, như Braxin hay Ấn Độ chẳng hạn, có hay không, và vào thời gian nào, chúng tôi chưa thấy tài liệu nào đề cập đến.

Thời trước, ông bà mình thường dùng hột điều gieo vào bầu hoặc xuống hố trồng để có cây con mà trồng. Và khi chọn cây điều mẹ để lấy hột để giống, người ta thường chọn những cây có những tiêu chuẩn sau đây :

- Màu sắc trái mà mình thích.
- Trái to và cây sai trái (ít người quan tâm đến chất lượng hột).
- Cây cho trái bói sớm (cho đó là giống tốt).
- Cây cao to và ít bị sâu bệnh tấn công.

Càng về sau này, nhất là từ khi mọi người biết được giá trị kinh tế của nhân hột điều (dùng làm bánh kẹo), rồi nhờ vào tài liệu sách vở báo chí chỉ dẫn, thêm vào đó là triển vọng xuất khẩu hột điều càng ngày càng gia tăng, nên việc chọn giống để cải thiện hữu hiệu cho

vườn điều tương lai, đối với mọi người có phần cẩn thận và tinh tế hơn.

Khi tìm hiểu các giống điều thì người mình có thói quen dựa vào màu sắc của trái (trái giả) để đặt tên : điều đỏ và điều vàng.

Điều đỏ có hai giống :

- Giống trái nhỏ, tròn, sai trái nhưng ăn chát.
- Giống trái dài, to trái, có nhiều nước, vị ngọt nhưng ra ít trái.

Điều vàng có ba giống :

- Giống trái dài, lớn trái, có nhiều nước, vị ngọt.
- Giống trái vừa nhỏ vừa ngắn, ăn chát nhưng sai trái.
- Giống trái lớn, có màu vàng lợt gọi là điều Nếp, chứa nhiều nước cho vị ngọt, nhưng ít trái.

Xưa,ông bà mình trồng điều chỉ nhằm vào mục đích chính là lợi dụng tàn lá rậm rạp của nó để phủ cho im đất hầu ngăn chặn cỏ dại mọc tràn lan, kế đó là lấy trái ăn cho vui miệng. Vì chưa biết giá trị kinh tế của hột điều quí giá đến mức nào nên họ chỉ chọn những cây nào có trái to, vị ngọt để lấy hột mà trồng.

Ngày nay, những giống điều thoái hóa không được ai trồng, và nếu lỡ trồng cũng đốn bỏ để cải tạo lại vườn điều mới với giống tốt có năng suất cao hơn, có giá trị kinh tế hơn. Và, sau đây là phương pháp chọn giống:

— **Tuổi cây mẹ** : Tuổi cây mẹ không nên chọn cây non quá hay già quá, chỉ trong độ tuổi từ 8 đến 12 năm mà thôi. Ai cũng biết, điều trồng đến năm thứ ba thì ra

trái bói (trái mùa đầu). Vài ba mùa đầu thì trái to và ít do cây phát triển chưa đúng mức. Còn điều già vài ba chục năm tuổi thì trái cũng bớt sai và nhỏ trái nên không ai chọn làm giống. Cây từ 8 đến 12 năm tuổi là ở độ sung sức nhất, đã ra hoa kết trái cũng được năm bảy mùa rồi. Ở vào tuổi này, sản lượng hột của cây mẹ phải đạt được từ 8 kí trở lên thì cây đó mới được chọn làm cây mẹ để gầy ra cây con sau này.

– **Chọn cây ra hoa đúng mùa** : Điều có nhiều giống và mỗi giống gần như có một đặc tính khác nhau, như việc trổ hoa, đâu phải cây nào cũng cùng ra hoa đúng mùa : có giống trổ rất sớm, và có giống lại trổ rất muộn. Có giống thời gian trổ hoa và kết trái chỉ trong phạm vi bốn năm tuần là xong, nhưng có giống công việc này kéo dài đến vài tháng. Điều trổ hoa sớm quá hay trễ quá đều không tốt, vì có thể không trùng hợp với mùa khô. Nếu trổ hoa sớm mà gặp mùa mưa muộn chưa dứt thì những cơn mưa cuối mùa sẽ ảnh hưởng xấu đến việc thụ phấn. Vậy ta nên chọn cây nào trổ hoa đúng mùa vừa hợp với thời tiết, vừa tiện cho việc thu hoạch để gây cây con làm giống.

– **Chọn cây nhiều hoa lưỡng tính** : Điều trổ hoa có chùm, nhưng tùy giống tốt xấu mà mỗi chùm có nhiều hay ít hoa. Trong mỗi chùm hoa (từ vài chục đến vài trăm) có cả hoa đực và hoa lưỡng tính, và cũng tùy giống, số hoa lưỡng tính ít hay nhiều. Có giống hoa lưỡng tính chỉ chiếm được năm bảy phần trăm mà thôi, vì vậy trái mới đậu ít. Ta phải chọn những cây vừa ra hoa nhiều, mà trong mỗi chùm phải có từ 15 đến 25 phần

trăm hoa lưỡng tính. Nghĩa là trong một chùm có khoảng vài trăm hoa thì phải có khoảng 30 đến 60 hoa lưỡng tính mới đạt yêu cầu. Do hoa lưỡng tính nhiều nên sau này mỗi chùm sẽ đậu được cả chục trái. Điều mà sai trái như vậy gọi là điều chùm.

— **Chọn cây trái to, nước ngọt** : Trái điều, như phần đầu sách chúng tôi đã đề cập : nhiều người quen miệng gọi là trái, nhưng thực chất nó là "trái giả" do đế hoa nở to ra mà thành. Còn hột điều mới chính là trái điều. Khi hoa thụ tinh xong thì cái hột (trái) hình thành và phát triển trước, sau đó trái giả mới phát triển sau. Khi chín, trái phồng to, da bóng lưỡng mọng nước dễ gợi cảm cơn thèm. Nước trái điều chứa nhiều Vitamine C, có thể chế biến thành nước giải khát, rượu hoặc giấm ăn. Ta nên chọn những cây có trái to, nước ngọt mà trồng. Hy vọng thời gian ngắn gần đây, nước mình sẽ có những máy móc thiết bị dùng vào việc chế biến trái điều thành những thức uống, thức ăn như nhiều nước khác đã và đang thực hiện.

— **Chọn cây nhiều nhánh, tán rộng :** Có giống điều cây mọc cao nhồng, ra nhánh ít, nhưng cũng có giống có nhiều nhánh lại tỏa tán rộng, và không có nhánh lòa xòa sát mặt đất. Cây có tán rộng và nhiều cành thì sau này sẽ trổ nhiều hoa. Còn những nhánh lòa xòa gần mặt đất thường thì ánh sáng bị che khuất không thể rọi tới, nên khả năng trổ hoa rất ít. Nên chọn những cây có bộ tán rộng, những cành thấp nhất cũng phải cao hơn mặt đất năm sáu tấc để gầy giống.

– **Chọn cây có nhiều nhánh trổ hoa** : Mục đích của việc trồng điều là để khai thác hột, cây càng sai hoa nhiều trái thì năng suất hột mới nhiều. Thế nhưng không phải giống điều nào cũng đạt yêu cầu như vậy. Có cây mang trên thân nhiều nhánh, nhưng lại ít có nhánh trổ hoa, như vậy năng suất làm sao cao được ? Ta nên theo dõi nhiều mùa liền, hễ thấy cây nào đa số nhánh trổ hoa (tất nhiên phải có nhiều hoa lưỡng tính mới tốt) thì chọn cây ấy để gầy giống.

– **Với cây thường rụng trái non** : Ít có cây điều nào ra mười trái mà đậu đủ cả mười. Có nhiều nguyên nhân khiến cây bị rụng trái non : do sâu bệnh tác hại, do thời tiết, hoặc do di truyền. Nếu do sâu bệnh hay do thời tiết mà trái non bị rụng thì không sao, còn nếu do di truyền thì cây điều mẹ đó dù có nhiều tiêu chuẩn tốt cũng không thể chọn để gây giống.

– **Cây trổ trái sớm không thể dùng gây giống** : Phần đông người mình hễ thấy giống cây ăn trái nào trổ trái bói sớm đều cho cây đó tốt, và chọn cây đó để gây giống. Cây điều trổ trái sớm là cây mới trồng hai năm đã ra hoa, thay vì thông thường phải đến ba năm. Những cây phát triển sớm như vậy không phải là cây có tiềm lực mạnh đâu, mà đa số bạo phát bạo tàn, năng suất trái sau này thường tệ hại hơn những cây khác, vì vậy không nên chọn những cây này để gây giống.

– **Cần chú ý đến trọng lượng nhân hột** : Trồng điều gặp cây sai trái thì ai cũng mừng, nhưng đáng mừng nhất là hột của nó vừa to vừa có trọng lượng nhân bên trong đạt tiêu chuẩn nữa mới được. Trọng lượng nhân có

to mới là đáng quí, và nên chọn những cây có loại hột như vậy để gây giống. Thực tế cho thấy có giống hột to, có giống hột nhỏ, có nhiều giống hột to bằng nhau, cân nặng cũng như nhau, nhưng nhân bên trong lại lớn nhỏ, nặng nhẹ khác nhau. Trong khi đó, ngoài thị trường được chuộng nhất là nhân hột điều vừa to vừa nặng. Để cải thiện giống, ta nên cố chọn cho được những cây điều có hột đạt chất lượng nhân như vậy mà gây giống.

Tóm lại, muốn tạo cây giống có năng suất cao, nhân đạt tiêu chuẩn thương phẩm quốc tế thì ta chọn những cây mẹ có số tuổi từ bảy tám năm trở lên đến mười một mười hai tuổi mới tốt. Cây để gây giống phải hội đủ những đặc tính ưu việt như sai hoa và hoa lưỡng tính đạt tỷ lệ cao khoảng từ 15 đến 30 phần trăm so với hoa đực. Ngoài ra, cây phải có hoa nở đúng mùa, ít tật bệnh, không rụng trái non nhiều, và trọng lượng nhân hột cao hơn những giống khác.

Trong kỹ thuật trồng cây, cây giống đóng vai trò quyết định cho việc thành bại, vì vậy không nhà vườn nào dám xem thường việc chọn giống để trồng.

KỸ THUẬT TRỒNG ĐIỀU

Muốn thành lập một vườn điều dù lớn hay nhỏ, rộng hay hẹp, ngoài việc chọn đất lập vườn, ta còn phải gây giống để có đủ số cây con mà trồng.

Từ trước đến nay, công việc này đều tự chủ vườn lo liệu theo kinh nghiệm trồng trọt riêng của mình, hoặc học hỏi kinh nghiệm của những người đi trước, chứ chưa thấy ai nghĩ đến việc ương, chiết, tháp để có điều giống bán lại cho người trồng, như nhiều giống cây ăn trái khác.

Bằng chứng là đến các vựa bán cây giống, hỏi mua cây xoài tháp, mận chiết, xa bô chê, ổi ... thứ nào cũng có số nhiều, nhưng nếu hỏi mua điều giống về trồng thì tìm khắp các vựa cũng không có một cây nào cả !

May thay giống điều gây cây con làm giống cũng dễ, không tốn nhiều công. Nếu chỉ trồng một đôi mẫu thì gầy vài ba trăm cây con là đủ.

Để có điều con làm giống, có hai cách : một là nhân giống hữu tính, hai là nhân giống vô tính.

Nhân giống hữu tính : Nhân giống hữu tính là cách trồng điều bằng hột. Cách này được ông cha ta áp dụng từ lâu, nhưng ngày nay đa số nông dân vẫn còn dùng đến. Như mọi người đều biết, nhân hột điều là hai lá mầm, lấy

hột già gieo xuống đất sẽ nảy mầm thành cây điều con. Muốn có cây điều giống khỏe mạnh thì công việc đầu tiên là phải chọn hột giống cho thật kỹ.

Như phần trên chúng tôi vừa trình bày, muốn lấy hột làm giống ta nên chọn trước những cây điều mẹ có số tuổi từ 8 đến 12 năm và hội đủ những tiêu chuẩn tốt như cây có nhiều cành trổ hoa, mỗi chùm hoa phải có nhiều hoa lưỡng tính ... Những cây điều tốt đó phải được đánh dấu kỹ càng để đến mùa thu hoạch ta dùng hột nó để gây giống, không lẫn lộn với cây khác.

Hột dùng làm giống thì phải để hột thật già, nghĩa là phải để trái chín rục trên cây mới hái xuống như vậy khi ương hột mới dễ nảy mầm, mười hột gieo xuống mới hy vọng lên cây được tám, chín. Với những hột chưa được già, khả năng nảy mầm rất kém. Hột hái về từ cây mẹ giống tốt, cần phải lựa ra những hột thật chắc và to, không bị thương tật và không vướng mầm bệnh để dành làm giống. Hột giống phải phơi thật khô trong vài ba nắng sau đó lựa lại một lần nữa mới đem gieo.

Lần tuyển lựa sau cùng này là đổ hột giống ra thau hay sô lớn, trong đó chứa dung dịch nước muối với nồng độ nhẹ (30 grs muối pha với 1 lít nước), trong chốc lát hễ thấy hột nào nổi lên thì vớt ra ngoài, hột nào chìm nghỉm dưới đáy thì đó là những hạt tốt dành làm giống được. Hột chìm được vớt qua thau nước lạnh khác xả sạch chất muối bám ngoài vỏ hột để dành làm giống sau này.

Về cách ương hột giống, theo cách xưa nhất là đặt hột xuống đất (vào bầu, vào giỏ, vào vườn ương hay hố trồng) theo cách phía hột bị eo đặt quay xuống dưới và

phần cong của hột đặt trở lên trên, như vậy cây con mới mọc mạnh được. Trồng theo cách này thì khoảng mười ngày sau cây mới bắt đầu trồi mầm lên khỏi mặt đất. Cách thứ hai là ngâm hột giống vào nước lạnh suốt một ngày một đêm, sau đó vớt ra đổ vào bao bố ủ trong một ngày một đêm nữa (thỉnh thoảng rưới nước để giữ độ ẩm) thì hột nứt mộng. So ra thì cách làm thứ hai nhanh hơn, và ngày nay được nhiều người áp dụng hơn. Dù không trình bày chắc quí vị cũng biết là những hột nứt mộng này sẽ được giâm vào bầu, vào giỏ ... để chờ cây lớn đem ra trồng nơi cố định.

Thông thường thì từ khi gieo hột cho đến khi cây con đem ra trồng nơi cố định được, chỉ mất thời gian độ năm sáu tuần mà thôi. Người ta trồng điều vào đầu mùa mưa để nhẹ công tưới khi cây non còn nhỏ. Vì vậy các tỉnh thuộc miền Đông Nam bộ, nên gieo hột giống từ đầu tháng ba Âm lịch, để qua rằm tháng tư khi mùa mưa vừa đến là trồng kịp lúc.

Nhân giống hữu tính đối với cây điều cũng có nhiều cách :

— **Bầu ương hay giỏ ương :** Theo đúng cách gọi thì bầu ương là khối đất bám chặt vào bộ rễ của cây con, giúp cây con ổn định được sự sống khi bị bứng lên trồng vào chỗ khác. Bứng cây con mà làm bể bầu đất, thì dù đem trồng xuống ngay cây cũng khó sống. Ngược lại, nếu bứng mà còn đủ bầu đất thì dù để vài ba ngày sau mới đem trồng, cây con vẫn sống được mà không hề mất sức, nếu sau khi bứng lên được đặt vào chỗ mát và thỉnh thoảng được tưới sương sương ...

Thời trước, bầu ương là cái giỏ nhỏ đan bằng tre, hình thù như cái sô nhựa nhỏ, đường kính cũng như chiều cao độ mười lăm phân. Trong giỏ được lót vài lớp lá chuối khô để đất khỏi lọt ra ngoài. Đó là giỏ ương.

Ngày nay, bầu ương cây con là bịch nylon có thể tích tương tự bằng giỏ ương (bề cạnh cỡ 25 phân) bên trong chứa đầy đất, nhưng nhớ là phải xâm thủng năm bảy lỗ nhỏ ở phía đáy để nước tưới và nước mưa không bị ứ đọng, làm thúi hột giống hay thúi bộ rễ non yếu của cây non.

Trong bầu ương được đổ đầy đất. Đất ở đây là hỗn hợp phân và đất trộn lộn lại với nhau. Đất có thể là đất thịt, đất pha cát được làm tơi nhuyễn rồi trộn chung với phân chuồng hoai, phân rác mục để bước đầu cây non có đủ chất bổ dưỡng mà trưởng thành.

Những bầu ương cây con này nên xếp sát gần nhau trên một chỗ đất được san bằng phẳng, chiều dài thì theo cuộc đất, còn chiều ngang khoảng từ một thước đến thước rưỡi, để tiện tưới nước và săn sóc như nhổ cỏ dại chẳng hạn. Cuộc đất đặt bầu ương cần phải cao ráo, có mương rãnh thoát nước tốt, nếu gặp đất thấp, tốt hơn hết là phải lên liếp.

– **Vườn ương :** Ương cây trong bầu, trong giỏ thì kết quả tốt đẹp, nhưng chỉ áp dụng trong trường hợp cần vài ba trăm đến bốn năm trăm cây con là nhiều vì tốn nhiều công của. Khi cần số lượng cây con nhiều hơn thì phải lập vườn ương để gieo hột.

Vườn ương cần phải có diện tích rộng, mặt đất bằng phẳng, gặp vùng đất phì nhiêu lại càng hay, và điều cần là phải có nguồn nước tưới. Vì lẽ, lúc ương hột là vào mùa khô mà cây con lại cần nước tưới mỗi ngày hai lần cho đến năm sáu tuần liên tiếp. Vườn ương cũng nên làm cận kề với vườn trồng điều vĩnh viễn, để tiện việc bứng trồng, không tốn phí nhiều công sức, thì giờ cũng như tổn hao vì phải vận chuyển xa.

Đất vườn ương phải được cày bừa thật kỹ cho tơi xốp. Sau đó, tùy vào thế đất cao hay thấp mà lên liếp có độ cao thích hợp, tránh khỏi bị ngập úng là được.

Chiều dài của liếp trồng có thể tùy vào cuộc đất lập vườn ương, hoặc khoảng vài mươi thước, và chiều ngang của liếp từ một thước đến thước rưỡi. Giữa hai liếp nên chừa một lối đi rộng, tối thiểu một thước để tiện tưới nước mỗi ngày và chăm sóc cho cây con.

Việc bón phân lót vào liếp trồng cũng làm như cách trộn phân vào bầu ương như phần trên đã nói. Đất càng đủ chất dinh dưỡng cần thiết thì cây con mới lớn sởn sơ được. Sau đó, ta moi từng lỗ trên mặt liếp theo hàng ngang với khoảng cách đều đặn để gieo hột điều giống vào đó. Cứ mỗi lỗ gieo một hột giống, theo khoảng cách độ ba mươi phân chiều ngang cũng như chiều dọc, như vậy sau này cây con sẽ mọc ngay hàng thẳng lối, vừa dễ chăm sóc mà cũng dễ bứng ra trồng sau này.

Khi cần bứng ra trồng vào nơi vĩnh viễn, người ta dùng cái leng hay xẻng nhỏ, bén để xắn đất chung quanh gốc cây con cho bầu khỏi vỡ, mà rễ con rễ chuột cũng được giữ nguyên. Thường thì xắn theo hình vuông, mỗi

bề cách gốc khoảng mười đến mười lăm phân, và chiều sâu độ 25 phân, có như vậy mới không làm đứt bộ rễ của cây điều con ...

— **Gieo trực tiếp vào hố trồng :** Gieo hột điều giống trực tiếp xuống hố trồng vĩnh viễn là lối trồng được coi là phổ biến trước đây.

Trên nguyên tắc, dù trồng cây con từ bầu ương hay vườn ương, nhà vườn cũng phải đào hố trồng lại nơi trồng cố định để đặt cây con xuống. Nhưng, theo cách gieo hột trực tiếp vào hố trồng, so với hai cách vừa đề cập trên thì giản tiện và đỡ tốn kém công của cũng như thời gian hơn.

Trên cuộc đất dự định lập vườn điều tương lai, người ta cũng cày bừa kỹ, san lấp để tạo một mặt bằng bằng phẳng, kế đó bắt tay vào việc đào hố trồng theo khoảng cách thưa hay khít như ý muốn của chủ vườn : khít thì cách nhau bốn hay năm thước; thưa thì cách nhau từ tám đến mười thước hoặc hơn. Mỗi hố sẽ là nơi trồng cố định một cây điều.

Hố được đào với kích thước giống như trồng các loại cây ăn trái khác, vuông vứt năm hay sáu tấc mỗi cạnh, và chiều sâu của hố cũng khoảng năm sáu tấc là vừa.

Hố đào xong nên phơi nắng một thời gian, ít lắm cũng đôi ba ngày để những khí độc tiềm ẩn trong đất thoát hết ra ngoài không gây tác hại cho sự sinh trưởng của cây trồng sau này. Việc làm kế tiếp là trộn vài chục ký phân chuồng hoai, phân rác mục với lớp đất mặt của hố (sau khi loại bỏ hết gạch đá, cỏ rác, nếu có) đổ xuống khoảng ba phần tư hố là được.

Nên gieo hột giống vào đầu mùa mưa để hột đủ độ ẩm mà dễ nảy mầm. Mỗi hố như vậy nên gieo hai hoặc ba hột điều giống (vùi sâu xuống đất từ bảy đến mười phân), đặt cách xa nhau khoảng vài mươi phân, để sau này cần tỉa bỏ không ảnh hưởng xấu đến cây còn giữ lại. Khi cây con lên độ một gang tay, lựa cây nào mập mạnh giữ lại trồng luôn, còn những cây yếu sức bứng ra hủy bỏ.

Trồng theo cách này tốn nhiều hột giống hơn những cách ương hột vừa trình bày ở trên.

— **Nhân giống vô tính :** Nhân giống vô tính là cách trồng điều bằng cách chiết cành, ghép cành hay giâm cành mà nông dân mình đã biết áp dụng từ lâu đời đối với tất cả các giống cây trồng, trong đó có cây ăn trái.

Cách nhân giống vô tính cũng được thế giới áp dụng từ lâu, và hiện nay, đối với cây điều, họ chỉ trồng với phương pháp vô tính này mà thôi, vì nhờ đó mà vườn cây có sự ổn định đồng nhất về sinh trưởng mạnh, năng suất cao đồng đều gần như trăm cây như một.

Bước đầu là chọn những cây mẹ mang nhiều đặc điểm thật tốt, như :

- Từ lúc mới trồng cho đến lúc thu hoạch trái được ba bốn mùa không bị sâu bệnh tác hại nặng như những cây khác.
- Nhiều mùa liên tiếp đều nở hoa đúng mùa, lại sai hoa, đậu nhiều trái ...

Muốn gầy cây giống theo phương pháp nhân giống vô tính thì nên chọn những cây mẹ được năm sáu năm

tuổi, tức là giai đoạn sung sức nhất của cây để chọn những cành nhánh mập mạnh, tươi tốt, có những cành nhánh phân chia hợp lý để chiết, hoặc ghép hay giâm để có cây con mà trồng.

Một cây mẹ có thể chiết hay ghép được mấy chục cây con trong một năm, và có thể khai thác trong nhiều năm liền. Thế nhưng, được mặt này thì sẽ thiệt hại mặt khác, cây mẹ sẽ yếu sức dẫn đến việc giảm sản lượng trái dần ...

Vì cây con được tách ra từ một phần "xương thịt" của cây mẹ nên nó mang tính di truyền tốt của cây mẹ một cách hoàn toàn. Nghĩa là cây con sẽ là "bản sao" của cây mẹ về mặt sinh trưởng, trổ hoa kết trái, cũng như sức đề kháng trước mọi thứ tật bệnh ... Nhờ đó mà cả vườn cây lúc nào cũng ổn định về năng suất cao, chứ không có sự chuệch choạc có cây tốt cây xấu đan chen nhau trong vườn khiến mức thu hoạch không đồng đều.

Việc nhân giống vô tính chỉ thực hiện trong mùa mưa mới thuận lợi : cây mẹ đang sung sức và các cành chiết, ghép sớm mọc rễ, khỏi mất công tưới...

— **Chiết cành :** Chiết cành là cách chọn một cành nhỏ của cây mẹ mà mình thấy vừa ý, sau đó dùng kỹ thuật tạo rễ rồi cắt lìa cành chiết ra khỏi cây mẹ để nó trở thành một cây con. Công việc này rất dễ, ai đã từng thực hiện vài ba lần thì thành thạo ngay. Cây chiết sẽ mang đủ đặc tính tốt của cây mẹ, đặc biệt là ra trái sớm, nhưng tuổi thọ thì không cao bằng cây ương từ hột ra. Hơn nữa, cây chiết nói riêng và cây dưới dạng nhân giống vô tính nói chung, cần phải được trồng nơi đất tốt mới sinh trưởng mạnh được.

Muốn chiết cành thành công nên tuân thủ những việc sau đây :

- Chiết cành đầu mùa mưa, để có cây con trồng vào giữa mùa mưa cho dễ sống, mà cũng đỡ công tưới.
- Cành chiết không nên chọn cành quá to mà chỉ nhỏ bằng ngón tay giữa.
- Cành không non quá mà cũng không được già quá, cốt yếu là chưa hề trổ hoa.
- Không chiết những cành mọc suôn đuột, vì sau này cây con sẽ ít trái.
- Không chọn những cành cong queo, vì sau này khó tạo dáng, tạo tán.
- Không chiết cành mọc sát đất, cây con sẽ yếu ớt, tăng trưởng chậm.
- Đoạn chiết không cần dài, chỉ độ vài gang tay là vừa.
- Cành chiết là cành có vài ba nhánh nhỏ, mọc xiên, cây con sau này sẽ phát triển cân đối, năng suất cao ...

Tiến hành cách chiết : cắt một khoanh vỏ độ ba bốn phân ở nơi định chiết (chỗ này sẽ là gốc của cây điều con tương lai), cố tránh đừng để vết cắt phạm vào phần gỗ cứng của nhánh, rồi bóc hết khoanh vỏ đó bỏ đi. Như vậy là nhánh điều mẹ trơ ra một đoạn gỗ trắng hếu.

Sau đó, dùng hỗn hợp đất bùn hay đất thịt với phân chuồng hoai, một ít rơm rạ cắt khúc, pha chút nước rồi nhồi lại với nhau cho đều. Hỗn hợp này được bao chặt chung quanh vết cắt thành một cục to bằng nắm tay,

bên ngoài dùng vải dày hoặc miếng bao bố bó lại cho chặt là được.

Điều cần làm tiếp theo là mỗi ngày phải tưới nhẹ lên chỗ chiết vài ba lần để bảo đảm độ ẩm thường xuyên cho bầu chiết, nhất là vào những ngày không mưa.

Khoảng năm sáu tuần là bầu chiết ra rễ, nhưng phải chờ đợi thêm vài tuần nữa mới cắt cành chiết rời khỏi cây mẹ đưa ra trồng ở nơi vĩnh viễn được. Nếu cành chiết vì lý do nào đó phải cắt sớm khi bộ rễ cây con bắn ra chưa đủ dài (tức là còn non), thì phải ương trong vườn ương một thời gian, sau đó mới trồng được.

— **Ghép cành :** Ghép cành, có nơi gọi là tháp cành hay tháp cây, là cách dùng cành của cây mẹ mang những đặc tính tốt đem ghép vào gốc của một cây cùng loại (điều với điều) còn non hay đã già, tức là tuổi tác giữa cành ghép và gốc ghép không đồng đều với nhau. Có trường hợp không ghép bằng cành mà ghép bằng chồi vừa nhú của cây mẹ gọi là mắt tháp. Cũng có trường hợp gốc tháp là cây còn quá non (mới ra được bốn năm lá mầm, tức là độ tháng tuổi) ghép với nhánh của cây mẹ...

Ghép cành có nhiều cách như ghép hình tam giác, ghép hình chữ U, ghép nêm...

Cây ghép cũng mang đủ đặc tính tốt của cây mẹ, sinh trưởng nhanh, ra hoa sớm ... Nhưng cách ghép thì khó hơn chiết, và sự thành công không cao vì thường bị thất bại do nhiều lý do...

Xin đơn cử vài ví dụ :

– **Ghép nêm** : Ghép nêm là cách vạt hình cái nêm ở gốc cành ghép, và vạt hình lỗ nêm trên gốc cây ghép để ráp khít hai bộ phận này lại với nhau thành một cây mới mang đặc tính tốt của cây mẹ có cành ghép bên trên. Mỗi gốc có thể ghép được một cành.

Gốc ghép là do hột điều ương ra khoảng năm sáu tháng tuổi là vừa. Ở tuổi này cây đang đà phát triển mạnh và phần gốc của nó cũng chưa to, có thể vừa vặn với cành ghép cắt ra từ cây điều mẹ.

Cành ghép phải là cành còn tơ, có số tuổi tương đương với gốc ghép mới tốt. Cành này da chưa trổ sang nâu, nghĩa là còn xanh; cành cũng chưa trổ hoa kết trái lần nào ...

Trước hết chọn cành ghép từ cây mẹ theo tiêu chuẩn vừa trình bày rồi dùng dao thật bén vạt hai bên thành cái nêm (tương tự như cái lưỡi búa), đồng thời cắt bỏ hết lá. Chiều dài của cành ghép không cần dài, khoảng mươi lăm phân là được.

Sau đó, trở lại cây làm gốc ghép, ta cũng dùng dao bén cắt bỏ phần thân trên của cây bỏ đi, chỉ chừa lại khúc gốc khoảng một vài tấc là đủ. Việc kế tiếp làm ngay sau đó là dùng dao bén vạt từ hai bên thành một lỗ nêm, sao cho khi ghép hai phần cành và gốc lại khít khao với nhau mới tốt.

Đây là việc làm hơi khó, đòi hỏi sự khéo tay hoặc quen tay mới làm được.

Việc làm sau cùng là dùng sợi vải quấn chặt bên ngoài để bao kín vết cắt, đồng thời cũng giữ vững cho

chỗ nối giữa gốc và cành ghép không bị lệch. Nếu ghép nêm thành công thì ngay sau đó nhựa nguyên và nhựa luyện sẽ lưu thông từ gốc lên cành qua lớp vỏ và từ lõi gỗ của cành trở xuống lõi gỗ của gốc.

— **Ghép hình chữ U :** Chọn một cây điều tơ chừng sáu bảy tháng tuổi (từ hột giống ương ra), rồi dùng dao vừa bén vừa có mũi nhọn khứa một đường ngang ngay đoạn làm gốc tháp, chừng một phân. Kế đó lật ngược lớp vỏ cây lên một đoạn chừng ba phân. Ta tìm một mắt ghép từ một cây điều mẹ có những đặc điểm tốt nhất (cũng dùng dao bén rạch vào vỏ để tách ra một miếng cỡ một phân vuông) đem ghép vào chỗ vừa "mở miệng" hình chữ U ở gốc ghép. Sau đó lật miếng vỏ xuống che mắt ghép của cây mẹ một phần (cốt sau mắt ghép phải ló ra ngoài để sau này đâm chồi được dễ dàng mà thành cây mới. Dùng dây cao su cột chặt mắt tháp dính vào gốc ghép để ngăn ngừa nước mưa và côn trùng xâm nhập làm hỏng chỗ ghép.

Việc ghép cây chỉ đạt mức thành công khi chúng ta thực hiện đúng những việc sau đây :

- Chỉ ghép trong giai đoạn cây đang dồi dào sinh lực, như vào tiết xuân, vào mùa mưa.
- Chỗ định ghép ở gốc ghép, vỏ cây phải tươi tốt, không thương tích, không u nần, không có mọc nhánh, vì nơi ấy nhựa nguyên mới lưu thông tốt. Mắt ghép mà đặt vào chỗ ấy rất có nhiều hy vọng thành công.
- Điều cần chú ý là mắt ghép của cây mẹ phải gắn khít khao vào vết cắt của gốc ghép, như vậy nhựa

của gốc ghép mới dễ truyền vào mắt ghép giúp mắt ghép sống được dễ dàng. Nếu nhựa nguyên ở gốc không "liên lạc" được với mắt ghép mới thì công việc ghép chữ U này sẽ thất bại.

- Công việc ghép này phải thực hiện trong vòng nửa giờ là xong, vì nếu để lâu hơn nhựa sẽ khô và như vậy là thất bại.
- Khi nào thấy mắt ghép đâm chồi, và chồi đó sống mạnh thì ta mới cưa bỏ phần thân cũ của cây gốc, để chồi sẽ trở thành thân cây mới sau này. Vết thương chỗ thân bị cưa nên bôi sulfat đồng để ngăn ngừa nấm và côn trùng cũng như nước mưa làm cho hư thúi.
- Những cành bấn ra từ "thân mới" đều để lại vì chúng mang đặc tính tốt của cây mẹ, nhưng những cành nảy ra từ phía gốc là của "cây cũ" ta nên cắt bỏ hết.

— **Giâm cành :** Trong cách nhân giống vô tính, ngoài việc chiết cành, ghép cành, còn có cách khác là giâm cành. Cách này so với hai cách trên khó thành công hơn, nhưng nếu ai thạo việc thì lại là việc dễ làm, lại ít tốn kém.

Giâm cành là chọn những cành non của những cây điều mẹ cũng còn tơ, độ vài ba năm tuổi làm hom mà giâm. Hom chính là khúc cành của cây mẹ. Phần gốc của hom được nhúng vào thuốc IBA với nồng độ 1% và ngâm trong nửa ngày. Sau đó, nếu giâm số ít thì giâm cành vào bầu ương, đặt vào chỗ có nhiều bóng râm rồi siêng năng tưới nước với tia nhỏ như sương để giữ được độ ẩm cho đến lúc hom ra rễ mới bớt tưới.

Ngược lại nếu giâm hom số nhiều thì phải lập vườn ương, lên liếp cao và bón phân lót đầy đủ. Bên trên vườn ương phải làm giàn che cho im mát. Sau đó siêng năng tưới để đất liếp lúc nào cũng có độ ẩm cần thiết giúp hom giống được tươi tắn mà ra rễ ...

So sánh cách nhân giống hữu tính và vô tính vừa trình bày, ta thấy mỗi phương pháp đều có mặt ưu mặt khuyết của nó.

Về cách nhân giống hữu tính thì hột giống tuy lấy từ cây mẹ hội đủ đặc điểm tốt, nhưng cây con thường bị ... lai, vì nó mang đặc điểm di truyền của cây cha (phấn hoa) có thể từ cây khác vương đến. Lấy gì bảo đảm sự thụ phấn của noãn cây mẹ là do phấn của hoa đực từ cây mẹ, hay từ một cây nào khác.

Còn nhân giống vô tính thì các cây dòng con đều mang đúng những đặc điểm tốt di truyền từ cây mẹ, vì chính chúng là một phần của cây mẹ mà hình thành. Thế nhưng, phương pháp này khó thực hiện : chỉ việc chiết cành thì mức thành công có thể đạt đến 90% (chiết một trăm cành thì có thể trồng sống được 90 cây con), còn việc ghép cành, nhất là giâm cành thì vừa đòi hỏi sự khéo tay, vừa tùy thuộc vào nhiều yếu tố khác, như khí hậu chẳng hạn, nên mức thành công có phần hạn chế ...

— **Cách trồng :** Dù nhân giống bằng hột (hữu tính) hay chiết, ghép, giâm cành (vô tính), khi trồng điều ai cũng đào hố mà trồng, như trồng một số cây ăn trái khác.

Điều cũng là giống cây ăn trái, lại có chu kỳ kinh tế khá dài, trồng một lần mà thụ hưởng đến vài ba chục

năm trở lên, lại là giống cây có thân to, tàn lá rộng, nên không thể moi lỗ trồng khơi khơi trên mặt đất được.

Quí vị hãy tưởng tượng, cây điều khoảng mười lăm tuổi phát triển hết mức, nó cao to chẳng khác gì một cây đại thụ : chiều cao có thể hơn 10 thước, và tán lá rộng che phủ đến bốn năm chục thước vuông chung quanh gốc nó. Cây cao to như vậy tất phải có bộ rễ tốt mới trụ vững được lâu ngày trước phong ba bão táp, với sự đào thải khắc nghiệt của thời gian...

Mỗi cây điều được trồng vào một hố. Hố này thường được đào với kích thước vuông vức năm hay sáu tấc bề cạnh, kể cả chiều sâu. Hố được đào ngay hàng thẳng lối, chiều ngang cũng như chiều dọc theo một khoảng cách nhất định, tùy theo ý định của chủ vườn là trồng khít hay trồng thưa.

Khi đào hố, bao giờ lớp đất mặt của mỗi hố cũng được để riêng ra một nơi, vì còn dùng lại. Lớp đất dưới thì xúc bỏ đi, có thể dùng san lấp một nơi nào đó trong vườn điều, hoặc dùng để be bờ chống úng ngập ... Lớp đất mặt, sau khi gạn bỏ hết đá sạn thì chia làm hai phần : một nửa cho xuống đáy hố, nửa đất mặt còn lại được đập nhuyễn để trộn với vài ba chục ký lô phân rác mục, phân chuồng hoai để lấp đầy hố; tạo nguồn dinh dưỡng nuôi cây con trong thời gian năm đầu.

Cũng xin được nói thêm, nếu đất trồng điều là vùng đất cao, thoát nước tốt thì phân đổ vào hố không cần đầy đến miệng, vì sau này chúng ta có thể vun gốc quét lá trong vườn tấp vào, cũng là cách cung cấp nguồn phân bón nuôi cây. Ngược lại, nếu vườn điều dễ bị úng ngập

trong mùa mưa thì ngoài việc lên liếp cao để trồng, hố trồng cũng nên lấp đầy phân để nước mưa không có chỗ ứ đọng, vì cây điều chịu ngập rất dở.

Về khoảng cách trồng thì thường có hai cách: có người trồng mật độ dày, nhưng có người lại trồng mật độ thưa.

Trồng với mật độ dày là trồng khít, trồng với khoảng cách giữa hai cây quá gần nhau để tăng số cây trồng trong vườn được nhiều hơn. Còn trồng với mật độ thưa là trồng giữa hai cây có khoảng cách thưa ra đủ chỗ cho tàn lá của chúng khi lớn lên cũng không đụng chạm nhau. Và trồng như vậy thì số cây trong vườn sẽ ít lại.

Thử tìm hiểu tại sao nhiều người lại thích trồng điều với mật độ dày ? Chắc chắn về việc này họ có sự tính toán:

— Có người nghĩ rằng thửa đất của mình là loại "đất bỏ đi" như đất đồi trọc, đất xấu bạc màu, không thể trồng được loại cây gì khác cho sinh lợi, ngoại trừ cây điều nên mới trồng dày (trồng khít) để nhờ tán cây phủ cho im đất, còn mức thu hoạch nếu vì đó mà bị sút giảm cũng không sao.

— Có người trồng khít vì muốn tán lá dày đặc của điều che chắn hết ánh sáng khiến cỏ dại bị tiêu diệt. Vì vậy họ mới trồng cách nhau chỉ ba bốn thước một cây, thậm chí còn trồng không ngay hàng thẳng lối nữa !

— Có người trồng với mật độ dày trong thời gian đầu để diệt cỏ, rồi vài năm sau đó khi điều đã bung tán thì đốn bỏ bớt một số cây để vườn được thoáng đãng để cây phát triển tán lá mạnh hơn.

— Cũng không loại trừ một số chủ vườn quá hám lợi, lại do không mấy am tường về kỹ thuật trồng điều nên mới trồng dày, vì nghĩ sai lạc rằng hễ vườn có nhiều cây thì sau này đến mùa sẽ thu hoạch được nhiều trái.

Trong khi đó lại có nhiều người chủ trương trồng điều với mật độ thưa. Tất nhiên họ cũng có những tính toán thiệt hơn của họ :

— Giống điều thích ánh sáng trực xạ, càng trồng nơi quang đãng, cả ngày tiếp nhận được ánh sáng đầy đủ, cây mới sinh trưởng mạnh và cho năng suất cao.

— Khoảng cách giữa các cây trong vườn càng đủ rộng thì tán lá mới phát triển đúng mức, cây nảy nở nhiều nhánh và cho nhiều hoa trái. Vì vậy dù trồng mật độ thưa, được ít cây nhưng cây nào cũng cho năng suất cao nên lợi tức còn nhiều hơn trồng mật độ dày.

— Trồng thưa, với khoảng cách lý tưởng mười thước, trong vài năm đầu tán phủ chưa đủ rộng nên tạo cơ hội cho cỏ dại mọc tràn lan trong vườn điều. Ta có thể tạm trồng các loại cây ngắn ngày như đu đủ, mãng cầu ta, hoặc tỉa đậu, mè ... khắp mặt bằng trống trải còn lại để vừa sinh lợi, vừa gián tiếp trừ được cỏ dại.

Đem so sánh giữa hai cách trồng điều vừa đề cập, chắc quí vị cũng dễ dàng nhận biết phương pháp nào có nhiều ưu điểm cần theo, và phương pháp nào có nhiều khuyết điểm để tránh.

Thật ra như mọi người đều biết, cách trồng điều với mật độ dày không mang lại kết quả tốt. Đây là cách trồng xưa cũ, lỗi thời rồi. Do lý do khách quan lẫn chủ quan,

ông cha ta trồng điều suốt mấy trăm năm qua theo phương pháp cũ này. Có người trồng dày để nhờ tán lá của điều phủ kín đất để cỏ hoang mọc không được. Nhưng cũng có người quá ỷ lại vào sức sống mãnh liệt có một không hai của cây điều, nên họ trồng mà không lo đến việc bón tưới, và cũng lơ là cả việc chăm sóc nữa !

Ngày nay thì đa số chủ vườn đã biết trồng điều theo phương pháp mới, từ việc nhân giống đến cách thức trồng trọt đúng kỹ thuật tiên tiến mà những nước đứng đầu về ngành trồng và xuất khẩu các sản phẩm của điều trên thế giới đã và đang áp dụng.

Điều trồng thưa gốc, lại trồng ngay hàng thẳng lối, có điều lợi là thuận tiện trong việc làm cỏ, vun gốc cũng như thu hoạch, ngoài việc tạo cơ hội giúp cây tăng trưởng tốt.

Chỉ nói đến khâu làm cỏ không thôi, trước đây do trồng khít hàng nên mỗi lần đến kỳ làm cỏ vườn điều, ông cha ta phải mướn số đông người len lỏi trong vườn cây rậm rạp để cuốc xới từ tháng này qua tháng khác mới xong. Như vậy là vừa tốn nhiều công của, vừa mất thời gian rất nhiều.

Ngày nay, ta bước vào vườn điều trồng theo phương pháp mới, nơi nào cũng bắt gặp lối đi rộng thênh thang như lạc vào vườn cao su vậy. Như vậy, muốn làm hết cỏ dại, chỉ cần thuê một chiếc máy cày "làm việc" trong nửa buổi đã cày xong vài mẫu !...

TRỒNG ĐIỀU CÓ CẦN NƯỚC TƯỚI KHÔNG ?

Hầu hết các loại cỏ cây sống tươi tốt và ra hoa kết trái được là nhờ có nước. Ngoài lượng nước mưa và mù sương từ trên trời rơi xuống, cây cối còn nhờ bộ rễ ngày đêm liên tục hút nước ngầm ở dưới tầng đất sâu lên mới sống được.

Nhưng, đó là mùa mưa. Còn trong mùa nắng, cây cối cần phải có nước tưới dặm thêm mới đủ sức sống nổi. Trong mùa hạn hán, ngay ruộng lúa mà dẫn thủy nhập điền không kịp cũng bị vàng lá cháy khô đừng nói chi các loại thân thảo ở các nương rẫy. Ngay các loại cây ăn trái, thân mộc, mà hàng ngày không có nước tưới đầy đủ, dù có sống được cũng chậm tăng trưởng, ảnh hưởng xấu đến việc ra hoa kết trái.

Câu : "Nhất nước, nhì phân, tam cần, tứ giống" là kinh nghiệm quí báu, trong nghề trồng tỉa của giới nhà nông. Xem đó đủ thấy, nước còn quan trọng hơn cả phân bón, vì trồng cây thiếu phân cây vẫn sống được, dù là sống còi cọc, nhưng nếu gặp buổi khô hạn mà không nước tưới thì cây sẽ héo úa thảm thương.

Chính vì lẽ đó nên khi lập vườn trồng cây, nhất là loại cây ăn trái, ai cũng phải lo ngay đến nguồn nước tưới sao cho đầy đủ phủ phê mới yên bụng.

Thế nhưng, trồng điều thì lại khác. Vì là giống cây của vùng nhiệt đới nên cây điều có khả năng chịu hạn rất tốt. Đúng ra phải nói rõ là cây điều nhờ vào sự cấu tạo của hệ rễ tốt nên mới đủ khả năng "thi gan" cùng nắng hạn, khi bộ rễ của cây điều con bắt đầu cắm sâu vào lòng đất.

Rễ điều có hai thứ : rễ chuột và rễ bàng.

Rễ chuột là rễ cái rất to, nối liền từ phần gốc của cây ăn sâu vào lòng đất, tìm mạch nước ngầm để hút nước nuôi cây. Có thể nói rễ chuột đã đóng vai trò cho sự sống của cây. Rễ chuột, nếu vì lý do nào đó bị đứt, nhất là khi chỗ đứt lại gần với gốc cây, thì không những cây đã trưởng thành, mà cây con cũng khó sống được.

Chức năng quan trọng khác của rễ chuột là tạo được thế đứng vững vàng cho cây trước mưa gió bão bùng.

Còn rễ bàng là các rễ nhỏ mọc ngang, xuất phát từ đoạn gốc của rễ chuột mà ra. Rễ bàng bò lan tứ phía chằng chịt khắp tầng đất mặt như ... mạng nhện. Cây càng lớn, phạm vi hoạt động của rễ bàng càng xa, có thể cách xa gốc đến ba, bốn thước và từ mặt đất xuống đến năm, sáu tấc. Nhiệm vụ của rễ bàng là hút các chất bổ dưỡng trong đất để nuôi cây, giúp cây tăng trưởng mạnh, và đủ sức ra hoa kết trái khi đến vụ mùa.

Chức năng của các rễ bàng rất quan trọng, vì vậy mỗi khi cần phải cày bừa, cuốc xới làm cỏ trong vườn điều, ta nên cẩn thận tối đa tránh làm đứt các rễ nhỏ này, bằng cách chỉ cày nông cuốc cạn mà thôi.

Đồng ý rễ bàng nếu bị cuốc đứt vẫn sinh ra được rễ

mới, chứ không như rễ chuột hễ bị đứt là cụt luôn, nhưng dù sao cũng làm cho cây bị mất sức một thời gian.

Thông thường tán lá bên trên của cây tỏa rộng đến đâu thì dưới đất rễ bàng cũng bò ra đến đó. Vì vậy người xưa mới có câu : "Cây chạm lá cá chạm vi" ngụ ý khuyên người đời khi trồng cây không nên trồng quá khít, mà phải trồng với khoảng cách hợp lý để chúng không tranh đất sống của nhau, và nhờ đó mà cây mới sinh trưởng tốt được.

Nếu tham lam muốn trồng được nhiều cây nên trồng khít, thì bên trên cành lá các cây cứ mọc vươn tới chồng chéo lên nhau tầng tầng lớp lớp, đâu còn chỗ trống để ánh sáng xuyên thấu cùng mọi cành? Còn phía dưới, rễ các cây cũng bò lan lấn chiếm đất nhau, tranh nhau từng chút phân tro trong đất mà sống thì làm sao cây đủ sức để tăng trưởng, để ra hoa kết trái ? Lợi đâu không thấy chỉ thấy cái hại trước mắt khá to.

Cái lợi của việc trồng cây với khoảng cách đúng kỹ thuật là ở chỗ đó.

Trở lại cây điều với vấn đề tưới nước, thật ra nói là không cần thiết cũng không đúng.

Khi cây điều còn non, còn từ trong bầu ương, còn nằm lại trong liếp ương, và trong hom giống mới được đặt vào hố trồng cố định là lúc cây điều còn cần phải được tiếp tục tưới nước mỗi ngày hai cử sáng chiều. Tưới từ ngọn đến gốc, tưới cho im đất chung quanh, cốt để trợ lực cho cây con tươi tắn mà sống mạnh, khi bộ rễ non nớt của cây phát triển chưa già dặn ...

Thường thì điều được trồng vào giữa mùa mưa nên công việc tưới cây cũng có phần nhàn nhã. Chỉ những ngày nắng ráo mới tưới, và không những thế, nhà vườn còn cẩn thận làm giàn che nắng cho cây con khỏi bị ánh nắng trực xạ làm héo úa. Nói là giàn, nhưng chỉ đơn giản là những tàu lá dừa, những nhánh cây rừng rậm lá, hay những tấm phên, tấm nứa cắm hay dựng cạnh bên để che chắn ánh nắng chiếu thẳng vào cây con.

Có thể nói việc "hạ thổ" cây điều vào mùa mưa là có sự tính toán khôn ngoan của nhà vườn. Mùa này mưa nhiều đất ẩm lại mát trời, thích hợp cho sự sinh trưởng của cây con, lại đỡ tốn công tưới nước.

Hết mùa mưa thì điều con đã bén rễ, cây đã mọc cao, tự sống được. Tuy vậy, những tháng đầu mùa nắng, người trồng vẫn phải tiếp tục tưới cho cây, cho đến khi cây con được sáu bảy tháng tuổi, chắc chắn hệ rễ của nó đã hoạt động hữu hiệu, đủ sức hút nước cũng như nhựa nguyên nuôi cây thì dù có gặp buổi trời nắng chang chang, chủ vườn cũng yên tâm mặc cho cây con tự sống...

Trồng điều nhắm vào mục đích "làm kinh tế", dù là kinh tế phụ cho gia đình, người ta cũng trồng cả vạt cả nương, ít thì cũng vài ba công, nhiều cũng từ vài ba mẫu trở lên, nên dù chỉ tưới cho cây con trong năm bảy tháng đầu, lắm người cũng thấy ngán...

Đề cập vấn đề nước tưới đối với đời sống cây điều, cũng xin được trình bày thêm là điều chỉ thích hợp với đất trồng có hai mùa mưa nắng rõ rệt trong năm, như khí hậu của Nam bộ vậy. Hơn nữa, lượng mưa trong năm

cũng phải ở mức độ vừa phải, trung bình từ 1000 đến 2000mm là vừa. Mưa đạt tối thiểu nhất, chừng 500mm trung bình trong năm cây điều vẫn sống được, nhưng nếu lượng mưa càng cao hơn mức trung bình thì cây điều khó thích ứng. Đã thế, mùa mưa lại không được trùng với mùa điều trổ hoa ra trái, dù đó là mưa phùn nhẹ hột. Mưa như vậy sẽ làm hỏng sự thụ phấn của hoa, mùa điều có thể bị mất trắng.

Cũng vì lẽ đó nên cây điều không thể trồng được tại miền Bắc nước ta, do mưa nhiều, mà hai mùa mưa nắng lại không phân chia rõ rệt, tiết đông và xuân lại có mưa phùn, trời đã lạnh lại còn u ám. Trong khi đó, điều không chịu được lạnh và rất cần đến ánh sáng dồi dào, trung bình phải đạt được hai ngàn giờ mỗi năm mới tốt.

Tuy điều là giống cây chịu hạn giỏi, nhưng trong mùa hạn hán nếu có sẵn nguồn nước tưới dồi dào, tạo hệ thống ống dẫn để đưa nước tưới đến khắp vườn, đến tận từng gốc cây, dù là mỗi tuần chỉ một đôi lần chắc chắn sẽ làm cho điều tươi tốt hơn, năng suất sẽ cao hơn ...

BÓN PHÂN VƯỜN ĐIỀU

Thời trước, đa số nông dân trồng điều của mình đều không đặt nặng vấn đề bón phân vun gốc cho cây điều. Bước đầu, họ gieo hột hoặc đặt cây giống xuống hố trồng với vài xẻng phân bón ít ỏi "cho có lệ" rồi tưới sơ sịa trong một vài tháng đầu... Từ đó, trở về sau họ cứ mặc cho cây điều tự sống, và tất nhiên hễ chết cây nào thì họ chỉ việc trồng giặm vào đó một cây khác là xong.

Trồng cây mà phân tro bón tưới nước như vậy thì cây làm sao tươi tốt được ! Nhất là trong giai đoạn mới trồng, nhất là còn là cây con, rất cần đến nước, đến phân để tăng trưởng mạnh.

Như quí vị đều biết, trong năm đầu cây điều phát triển tán lá mạnh nhất so với các năm sau, vì vậy trong bước đầu này mà được sống trong môi trường sống tốt, lại được trồng đúng kỹ thuật, vườn điều sẽ sum sê tươi tốt biết bao.

Thời trước, đa số nông dân không đặt nặng vấn đề bón phân cho điều, là do họ chỉ biết nhìn mặt lợi của vườn điều một cách phiến diện :

– Có người trồng điều để... giữ đất : đất xấu phải bỏ hoang, nếu không trồng điều phủ kín thì ngại có người xấu bụng lấn chiếm đất của mình. Trồng điều chỉ đơn giản với mục đích như vậy thì... bón phân làm gì cho tốn!

– Có người trồng điều để ... cải tạo đất : Đất trồng điều thường là đất đồi trọc, đất triền dốc, triền đồi mặt trơ sỏi đá lởm chởm. Nếu cuộc đất này phì nhiêu hơn thì người ta đã trồng cà phê, trồng tiêu, trồng cao su, hay trồng những giống cây ăn trái khác. Trồng điều trên đất xấu này là mong cải tạo lại đất. Đất càng xấu người ta càng trồng điều với mật độ dày, cách nhau khoảng bốn, năm thước một cây để lợi dụng tàn lá của chúng đan khít vào nhau mà phủ xanh đất đồi trọc, khiến đất trồng được im mát; đã thế qua thời gian, vườn điều còn cung cấp cho đất một lượng phân hữu cơ khá lớn, đó là lớp lá già rụng xuống rồi mục nát thành phân. Một thời gian sau, khi đất đã phì nhiêu, môi trường sống đã thích hợp, thì "rừng" điều này sẽ được thay thế bằng những giống cây trồng đạt mức kinh tế cao hơn.

– Cũng cần đề cập đến trong giai đoạn mà sản phẩm của điều ... chưa có đầu ra như trước đây năm bảy thập kỷ, người ta trồng điều chỉ lấy cây ... làm củi, lấy trái và hột để ... ăn chơi, thì bón phân tro làm gì cho vô ích ?!

Chính vì phải trải qua bao nhiêu thế hệ người trồng qua hàng thế kỷ, cây điều vẫn bị... mất chân đứng so với nhiều loại cây trồng khác, nên nhiều người cứ trồng theo cách... đem con bỏ chợ, không chăm nom, không tưới bón, mặc cho nó trơ gan cùng mưa nắng ra sao thì ra...

Chỉ những thập niên sau này, khi sản phẩm của điều, bước đầu là hột điều và nhân hột điều qua khâu chế biến được "lên ngôi", góp mặt trên thị trường xuất khẩu mạnh thì cây điều mới được người trồng quan tâm chú ý nhiều hơn.

Mọi người trước triển vọng do cây điều mang lại, đã dốc tâm, dồn sức cùng tiền của để đầu tư cho vườn điều được phát triển mạnh hơn. Những phương pháp canh tác đúng với kỹ thuật mới đều được chủ vườn đón nhận và triệt để áp dụng, như: chọn giống tốt, rồi bón phân, chăm sóc... nhất nhất mọi việc đều không dám lơ là như trước đây nữa.

Trở lại vấn đề bón phân cho cây điều, chắc ai cũng thấy là... không chịu tốn kém không được ! Đất đã dự định trồng điều là loại đất quá xấu, không thể trồng trọt cây khác được. Đất đã khô cằn, lại nghèo nàn chất dinh dưỡng, mà muốn trồng điều đạt được năng suất cao thì phải tăng lượng phân bón cho điều là chuyện cấp thiết phải làm ngay.

Cây điều cần được bón phân đầy đủ và hợp lý trong các giai đoạn sau đây :

— **Lúc gieo hột, lúc ương cây :** Hột điều giống được gieo trong bầu, trong giỏ, hoặc gieo ra liếp ương kể cả lúc giâm cành đều được sống trong môi trường phân tro đầy đủ. Trong bầu ương, trong liếp ương không phải chỉ có đất mà là đất trộn với phân chuồng hoai, phân rác mục, vốn là chất bổ dưỡng cần thiết cho sự phát triển của cây con. Nếu trong giai đoạn đầu này mà ta không trộn phân vào đất nuôi cây thì cây con không thể phát triển mạnh được; chúng không chết yểu cũng sống èo uột, chẳng khác nào trẻ sơ sinh bị suy dinh dưỡng vì thiếu sữa bú vậy.

— **Lúc đặt cây con vào hố trồng :** Hố trồng điều thường được đào với kích thước năm tấc khối. Trước khi

gieo hột giống trực tiếp hoặc đặt cây non xuống hố trồng, thì trước đó một vài tuần, chủ vườn đã lấp đầy hố với lượng phân cần thiết để giúp cây con hút đầy đủ chất bổ dưỡng cần thiết, hầu tăng trưởng mạnh trong giai đoạn đầu. Phân bón lót này gồm có phân chuồng hoai và phân bổi, trộn chung với một phần lớp đất trên của mặt hố (đã băm nhỏ). Cái cách dùng cuốc bổ xuống vài lát để tạo thành cái hố nhỏ, rồi lấp vào đó một vài xẻng phân như cách trồng trước đây, không trách sao cây điều tăng trưởng chậm.

— **Bón phân hàng năm :** Mỗi năm, ít ra một lần, vào trước mùa mưa, ta nên cày bừa hay cuốc xới lớp đất mặt khắp vườn điều cho tơi xốp, vừa diệt cỏ vừa bón phân thúc và vun gốc cho cây. Nếu hàng năm được "hà hơi tiếp sức" như thế này thì vườn điều lúc nào cũng được sum sê tươi tốt, và chắc chắn sẽ đạt được năng suất cao.

Xét ra, sự tốn phí đó dù nhiều nhưng cũng không đáng là bao, khi so với mức thu hoạch hột hàng năm tăng nhiều hơn trước. Bỏ ra một mà thu về được hai, ba; mối lợi to lớn đó chẳng lẽ ta lại chê sao ?

Trong việc bón phân lót hàng năm cho vườn điều có thể dùng phân hữu cơ hoặc phân vô cơ cũng tốt. Với đất trồng đã được cải tạo tốt, cây trồng cũng tốt, thì mỗi gốc chỉ cần bón độ 600 grs urée, 500 grs lân và 200 grs kali là đủ. Thường thì cây mới trồng năm đầu bón ít, những năm kế tiếp số lượng phân hóa học được bón thúc nhiều hơn. Phân được rải mỏng trên khắp mặt đất, cách xa gốc, dưới dạng hòa vào nước tưới cũng được.

Ngay những quốc gia có sản lượng hột điều xuất khẩu vào hạng nhất nhì trên thế giới, từ lâu người ta đã áp dụng cách bón thúc cho vườn điều hàng năm, có nơi thực hiện đến hai lần : trước và sau mùa mưa, để giúp cây lúc nào cũng được tràn đầy nhựa sống cuối mùa trổ sai hoa, đậu được nhiều trái.

Tóm lại, dù cây điều có khả năng chịu đựng được hạn hán, và không kén đất trồng, nhưng muốn có vườn điều tươi tốt, đạt được năng suất cao thì không gì tốt hơn là phải bón phân đầy đủ cho từng gốc một. Trước đây, vì nhiều lý do khách quan hay chủ quan, nhiều người đã không quan tâm chú ý đến vấn đề phân tro đầy đủ này, nên phần nhiều vườn điều mọc xác cơ, đến mùa mức thu hoạch thật là thảm hại.

Về phân bón, đã là người chuyên sống về nghề trồng tỉa, chắc ai cũng phải tự lo liệu đầy đủ cho mình để khi cần có mà dùng, chứ đâu phải mỗi thứ mỗi mua !

— Muốn có phân chuồng hoai thì phải lo thu gom các loại phân trâu bò, ngựa dê, gà vịt, heo ... cộng với rơm rạ, cỏ khô ... chất đống lại với nhau ủ trong ba tháng cho thật hoai mới đem ra bón cho cây cối được. Phân được ủ trong nhà có mái lợp để che mưa nắng, bên dưới nền đất được nện kỹ, và chung quanh có phên che để mưa khỏi tạt. Ngoài ra, sát nhà ủ phân còn đào hố chứa nước phân từ đống phân ủ chảy ra. Nước phân này, hàng ngày được múc lên để tưới lên đống phân ủ cho đủ độ ẩm và nhờ đó mà phân sớm hoai mục.

— Muốn có phân rác mục thì ta phải thu gom rơm rạ, rác rến, cỏ khô, xác mía, lá khô, cộng với phân gia súc,

đầu tôm xác cá, khô bánh dầu, tro bếp và cả đất vụn. Rơm rạ, xác mía, cỏ khô trước khi đem ủ phải được tưới ướt sũng nhiều lần trong ngày để chúng mềm dịu. Sau đó cứ một lớp rơm rạ dày khoảng ba mươi phân rải trên nền, thì bên trên đó là một lớp mỏng phân chuồng và các chất bổi phụ khác. Cứ thế mà chất dần lên cao ... Trên cùng là lớp đất vụn dày khoảng năm phân. Ủ phân rác cũng nên ủ trong nhà hay trong trại, bên trên có lợp mái để che mưa nắng, và bốn bên cũng phải có vách che kín để ngăn ngừa hơi nước từ đống phân ủ bốc hơi. Mỗi tuần ta nên dùng nước tiểu phân trâu bò, hoặc nước lã cũng được, tưới cho ướt đều đống phân ủ. Cứ ủ như vậy khoảng năm tháng ta dỡ vách che chung quanh ra để trộn đều đống phân và ủ chúng lại. Tháng sau đó phân đã hoai mục có thể đem ra sàng lại và dùng.

Ủ phân rác còn có cách khác là đào hầm âm xuống đất, chung quanh đắp đất lên thành vách vừa cao vừa chắc, sau đó cũng sắp xếp các thứ phụ liệu như cách làm ở trên, kế đó là tưới cho đều khắp đống rác, trước khi dùng đất bùn và đất sét nhồi lại với nhau, thành một thứ vữa trét kín mặt hố lại. Ủ như vậy suốt năm sáu tháng thì rơm rác bên trong hầm sẽ mục nát, tốt không kém phân chuồng.

Trồng điều với diện tích nhỏ hẹp vài ba chục cây quanh vườn nhà thì không nói làm gì, chứ trồng hàng mẫu, hoặc năm mười mẫu thì số lượng phân bón lót bón thúc cho cây không phải là con số nhỏ. Vì vậy, tự mình tạo ra được nguồn phân bón đầy đủ cho vườn cây quanh năm là đã tiết kiệm được một số tiền đáng kể. Phân hóa

học thì mua lúc nào cũng có, nhưng lại đắt tiền vì là phân nhập khẩu từ các nước khác về.

Ngoài phân bón lót, bón thúc ra, ngày nay nhiều người trồng điều còn dùng loại phân sinh hóa hữu cơ để phun xịt trực tiếp lên lá tạo hiệu quả rất cao và nhanh mà không tốn kém nhiều.

Với phương pháp xịt phân sinh hóa hữu cơ thẳng vào lá sẽ giúp cây trồng hấp thụ phân một cách mau lẹ. Loại phân này được đánh giá là một tiến bộ kỹ thuật đang được áp dụng rộng rãi ở nhiều nước trên thế giới. Loại phân này có thể dùng xịt cho cây con, cây trưởng thành, cây sắp ra hoa hay thời kỳ có trái non.

Hiện nay, tại nước ta, phân sinh hóa hữu cơ được bày bán với nhiều sản phẩm của các nước. Và nước mình cũng có nhiều cơ sở chế được loại phân này, như công ty phân bón Sông Gianh chẳng hạn. Mỗi sản phẩm đều có bảng hướng dẫn tường tận để áp dụng cho từng loại cây trồng ...

CHĂM SÓC VƯỜN ĐIỀU

Việc chăm sóc vườn điều phải nói là công việc với nhiều đa đoan và không kém phần nặng nhọc. Nếu ai xem thường công việc này, cho đó là việc không lấy gì làm cấp thiết phải giải quyết dưới dạng cập nhật hóa, thì người đó sẽ chuốc lấy sự thất bại!

Những vườn điều đạt năng suất quá kém trước đây của ta, đa phần cũng là do người trồng không chịu (hay không biết ?) đầu tư chăm sóc chu đáo. Đó là chuyện chắc chắn ai cũng nhận ra. Theo cách trồng điều cổ lỗ trước đây thì không mấy ai nghĩ đến việc chăm sóc chu đáo cho vườn cả. Nếu có quan tâm thì cũng chỉ mấy tháng đầu, khi cây con vừa trồng xuống hố. Thời gian đầu này nhà vườn mới chịu khó tưới nước vô phân, vun gốc, nhổ cỏ... để giúp cây điều sớm bén rễ mà vươn lên... Sau đó, người ta cứ để mặc cho cây tự sống ...

Công việc chăm sóc vườn điều rất nhiêu khê, nhưng tựu trung cũng là những việc sau đây :

— **Chăm sóc cây ương :** Đã là cây con còn nằm trong bầu ương, liếp ương, thì dù là giống cây gì cũng yếu ớt dễ chết cả, nếu không được bàn tay chủ vườn chăm sóc chu đáo.

Đừng nói chi cảnh nắng táp mưa sa, mà chỉ cần một sự đụng chạm nhẹ thân cây cũng đủ gãy đôi do thân nó chỉ nhỏ bằng cái que và mềm như cọng bún ! Vì vậy, việc che chắn nắng mưa, gió bão và vun phân tưới nước cho cây con cần phải được quan tâm chú ý thường xuyên.

Công việc đó tuy vất vả, nhưng chỉ qua ba bốn tuần đầu, khi cây con đã cứng cáp thì ta có thể xao nhãng dần được.

— **Trồng giặm kịp lúc :** Cây điều con được đem trồng ra hố vĩnh viễn, tuy đã được hơn tháng tuổi, thân cao vài ba tấc, nhưng trồng xuống mười cây chắc gì đã sống được đủ cả mười ? Thường thì số cây hao hụt sau khi trồng được vài ba tuần đầu, chiếm khoảng mười phần trăm đã được đánh giá là thành công rồi. Chính vì lẽ đó nên khi trồng, ai cũng phải trồng vài ba cây để sau hy vọng chừa lại một cây mạnh mẽ nhất.

Trồng cây con xuống hố xong là hàng ngày phải siêng năng lui tới để ... chăm lo sức khỏe cho nó. Việc tưới nước và nhổ cỏ dại quanh gốc là việc nên làm thường xuyên. Cỏ dại hễ thấy lú mầm lên là ta phải nhổ triệt hết, vì nếu để dây dưa cỏ sẽ tranh ăn hết chất màu trong đất với cây non. Những hố nào có cây con bị chết yểu ta nên kịp thời trồng giặm ngay vào đó một cây con khác. Nhờ đó mà vườn điều sau này có sự tăng trưởng đều nhau.

— **Kỹ thuật tỉa cành, tạo tán :** Cây điều khi đã bén rễ thì ít khi chết yểu và lớn rất nhanh. Khoảng chừng một năm tuổi cây đã bắt đầu phát triển tán lá, nhờ đó mà qua thời gian vườn điều cứ rậm rạp thêm ra.

Khi mới trồng ta thấy khoảng cách quá thưa, nhìn đâu cũng trống trải. Nhưng khi cây nào cành nhánh cũng vươn tỏa ra chung quanh, thì cơ hồ giữa các hàng cây không còn kẽ hở nữa.

Trong điều kiện trồng với khoảng cách thưa, khoảng cách từ tám đến mười thước giữa hai cây thì các nhánh điều có đủ không gian rộng mà thoải mái vươn dài ra đến bốn, năm thước với nhiều cành rậm rạp. Ngược lại, nếu trồng với khoảng cách dày thì các cành không đủ không gian để phát triển nên tán hẹp, cành ít và nhỏ, thân cây cứ phát triển mạnh về chiều cao.

Kinh nghiệm cho thấy nếu cứ để mặc cho cành nhánh điều phát triển tự nhiên, có nghĩa là không có bàn tay uốn nắn, sắp xếp của người trồng, thì sau này vườn cây sẽ có năng suất thấp, không đúng với ý mình mong muốn. Vì lẽ cành nhánh của cây sẽ ít, lại có nhiều cạnh mọc khuất nên không công hiệu trong việc ra hoa kết trái sau này. Nhất là những cành mọc gần sát gốc, la đà sát mặt đất, do thường xuyên bị che khuất ánh sáng nên hoàn toàn mất khả năng ra hoa đậu trái ... Thế nhưng, những nhánh ở gốc mà cao khỏi mặt đất chừng năm sáu tấc trở lên thì nên để lại vì có khả năng trổ hoa.

Vì vậy, chỉ những cây được tỉa cành, được tạo hình đúng kỹ thuật, giúp cây có bộ tán rộng với nhiều cành mọc đúng chỗ, hợp lý thì cây đó mới sai hoa nhiều trái.

Với cách trồng đúng kỹ thuật, mật độ thưa thì việc tỉa cành tạo tán không những thuận lợi mà còn đem lại kết quả tốt đẹp. Còn trồng với mật độ dày thì sẽ gặp nhiều khó khăn trong việc sửa cành tạo tán.

Ai cũng biết, những cành nào được đón nhận nhiều ánh sáng thì cành đó sẽ có khả năng ra hoa đậu trái nhiều. Khi đó, chính những cành vươn lên trên ở phần giữa và phần đỉnh cây bao giờ cũng thu được sản lượng trái cao. Ngược lại, những cành bị che khuất, ánh sáng không rọi tới thì theo cách nói bình dân của một số nhà vườn, đó là "cành ăn hại", vô dụng, mùa nào cũng... điếc đặc không trổ được một chùm hoa nhỏ nào. Những cành này tất nhiên phải chặt bỏ, vì chúng là "gánh nặng" cho việc nuôi dưỡng của cây mà thôi.

Tóm lại, công việc tỉa cành tạo tán nên bắt đầu từ khi cây được gần một năm tuổi. Và công việc này vẫn phải tiếp diễn trong nhiều năm kế tiếp ... Có điều càng về sau công việc chăm sóc này có phần nhẹ hơn, ít hơn...

Việc tỉa cành tạo tán trước đây nông dân mình ít người chú trọng đến. Họ đâu ngờ rằng công việc này lại khá hữu ích, có thể làm tăng năng suất của cây lên đến mức gấp rưỡi, gấp hai ... Ngày nay, bất cứ ai trồng điều cũng đều áp dụng kỹ thuật mới này, chứ không dám coi thường nữa.

– **Làm cỏ dại :** Đất trồng điều thường là đất khô hạn, nghèo nàn chất dinh dưỡng đến nỗi cỏ dại cũng không mọc lên được. Mà dù cỏ dại có mọc được trên đất này cũng chỉ được mấy tháng mưa, vì qua mùa nắng chúng cũng bị chết khô. Thế nhưng khi đất đã được cuốc xới, vô phân tưới nước rồi thì cỏ dại mới bắt đầu phát triển mạnh. Chỉ khi nào vườn cây khép tán phủ kín đất trồng - khoảng ba bốn năm sau, thì nạn cỏ dại trong vườn mới tự tiêu diệt !

Trong vườn điều cỏ dại phát triển rất nhanh, nhất là trong sáu tháng mùa mưa. Chúng tranh ăn chất màu trong đất với cây, khiến sức tăng trưởng của cây điều bị trì trệ lại.

Chỉ cần có một vài cơn mưa đầu mùa xuất hiện, cỏ dại khắp vườn đã nhất loạt từ đất nẻ chui lên. Chúng mọc tràn lan, phát triển nhanh, chỉ tuần trước tuần sau đã xanh um khắp vườn! Do ai cũng biết cỏ dại gây hại cho vườn cây, nhưng trừ tuyệt được chúng không phải là việc dễ. Hễ giẫy sạch đám này xong thì đám khác đã mọc lên không sao trừ tuyệt nổi ! Có điều may là qua mùa nắng thì chúng đều bị chết khô. Nhưng, việc này cũng thường gây ra sự bất lợi, vì nếu gặp phải mồi lửa, cả vườn điều rộng lớn có thể bị thiêu rụi không sao cứu chữa được ! Chính vì lẽ đó nên ta phải diệt trừ cỏ dại trong những ngày đầu mới lập vườn mới tốt ...Trong những tháng năm đầu khi cây điều còn non chưa khép tán đầy đủ, nghĩa là tán lá chưa đủ sức che phủ khắp mặt đất trồng, thì đó là lúc cỏ dại khắp vườn có cơ hội tốt để sinh sôi nảy nở mạnh. Trong lúc này mà nghĩ đến việc làm cỏ, dù là với phương tiện cơ giới cũng khó lòng làm xuể, vì chẳng lẽ mỗi tháng mỗi phải cày bừa ?

Cách tốt nhất là cày cuốc đất lên để trồng các loại họ đậu, hay tỉa bắp, trồng khoai sắn hoặc những cây ăn trái ngắn ngày khác. Nhờ vào tán lá của những cây này phủ xanh đất, lấn bớt đất sinh trưởng của cỏ dại nên nguy cơ giống ăn hại này cũng bớt lần đi. Mặt khác, hễ có trồng thì có chăm sóc, cứ mỗi ngày một ít, trong khi làm cỏ cho đậu, khoai, sắn, bắp, gặp cỏ ta cũng nhổ bớt đi.

Để tiêu trừ cỏ dại trong những năm đầu cho vườn điều, có nhiều nhà vườn đã tính và đã thực hiện bằng cách trồng điều với mật độ dày, cách khoảng chỉ bốn hay năm thước, để qua một vài năm tán điều đã đủ sức che phủ hết mặt đất trồng, thì cỏ dại không còn cơ hội phát triển được... Kết quả cho thấy họ đã thành công trong mưu sự của mình, nhưng lại chuốc thảm bại cho việc tỉa cành tạo tán cho vườn điều đúng với kỹ thuật trồng trọt !

Họ nghĩ một cách đơn giản rằng, khi cây điều đã có tán rộng, họ sẽ bứng bỏ cách khoảng những cây trồng sai qui cách, để các cây còn lại có khoảng cách rộng rãi hợp lý. Nhưng, điều này đã vấp phải một sai lầm tai hại, vì cây điều bắt đầu tạo tán từ lúc được mười tháng tuổi trở đi. Do đó, nếu trước đây vườn đã trồng với mật độ dày thì, theo luật hướng động thuận, cây không dồn sức phát triển cành nhánh bề ngang mà chỉ phát triển chiều cao. Tán cây sẽ bị thu hẹp. Với một vườn điều mà sự phát triển không cân đối như vậy, không ai tài nào sửa đổi được cành nhánh của nó theo ý muốn để có lợi về sau. Vì như quí vị đã biết, hình dáng của cây đã "đúc khuôn" như thế rồi, nếu sửa đổi lại thì chỉ còn cách ... cải tạo lại cả vườn mà thôi. Việc này chúng tôi sẽ trình bày ở phần sau hầu quí vị.

— **Vô phân vun gốc :** Vô phân, vun gốc cho vườn điều là việc làm hàng năm, và nên thực hiện đúng định kỳ. Chẳng hạn, trước mùa mưa một tháng và sau mùa mưa một tháng.

Vô phân ở đây có nghĩa là bón thúc cho cây, giúp cây tiếp nhận được nhiều chất bổ dưỡng hơn để tăng

trưởng mạnh, để đến mùa tăng năng suất thêm. Việc vun gốc cũng vậy, nhằm vào việc diệt cỏ dại tranh ăn chất màu của cây; đồng thời tạo cho gốc được im mát, giữ thế đứng vững chắc.

Đây cũng là việc mà trước đây ba bốn mươi năm ít người trồng điều chịu lưu tâm chú ý đến. Nhiều người cứ đơn giản nghĩ rằng cây điều tự nó đã đủ sức mạnh để càn lướt tất cả mọi trở ngại mà vươn lên, cho nên không cần thiết phải vô phân vun gốc cho chúng, như cách trồng các giống cây ăn trái khác ! Tất nhiên, ai nghĩ như vậy là lầm to.

Kinh nghiệm cho thấy những vườn điều được chủ vườn chăm sóc chu đáo theo cách này đều tăng trưởng mạnh, và còn có khả năng kháng bệnh cao.

— **Theo dõi sức khỏe của cây :** Vườn điều thường quá rộng lại lắm cây cao bóng cả, mà bước chân người trồng cũng đâu phải ngày nào cũng lui tới khắp vườn để chăm sóc, nhất là những tháng ngoài mùa thu hoạch, cho nên đây là môi trường sống tốt của các loài sâu bệnh. Mặt khác, bản thân cây điều tuy mạnh mẽ như vậy nhưng nó cũng bị nhiều loài sâu bệnh tấn công, từ lá, thân, rễ, hoa, trái...

Chính vì vậy, chủ vườn nên thường xuyên theo dõi sức khỏe của cây, để nếu cần thì chăm sóc kịp thời. Những cành lá bị khô, những cây bị "chết đứng" cần phải tìm hiểu cặn kẽ nguyên do, và sau đó chặt bỏ ...

Tóm lại, trồng điều, cộng việc chăm sóc không giản đơn và cũng không nhẹ nhàng như nhiều người lầm

tưởng. Cây tuy có khả năng ưu việt (không kén đất, chịu hạn giỏi) nhưng ta không nên chỉ dựa vào bao nhiêu đó mà cả tin rằng không cần bỏ công chăm sóc cây điều vẫn sống mạnh được ! Hãy nhìn vào vườn điều trong những tháng mưa, ta thấy cỏ dại mọc ngút ngàn, có nơi cỏ mọc cao hơn thước thì mới thấy được rằng số lượng phân mà ta đã bón vào đất để tạo thêm sức sống cho vườn điều thì đã bị rừng cỏ dại kia "cướp" mất gần hết rồi ! Mà việc chăm sóc đâu phải chỉ có mỗi một việc trừ tuyệt cỏ dại thôi đâu ...

MÙA THU HOẠCH HỘT ĐIỀU

Điều là giống cây ăn trái có chu kỳ kinh tế dài ngày, có thể thu hái trái đến ba mươi năm, nếu vườn cây được chăm sóc chu đáo.

Thông thường mới trồng được hai năm, có trường hợp sớm hơn, điều đã bắt đầu cho trái đầu mùa, nhưng đó là những "trái bói" ít ỏi. Qua mùa thứ hai, sản lượng trái tăng lên gấp ba bốn lần năm trước. Và những năm kế tiếp, mức thu hoạch càng cao dần lên ...

Thời kỳ thu hoạch trái cao điểm nhất là giai đoạn cây được bảy tám năm tuổi đến hai mươi năm tuổi. Và, những năm sau đó, sản lượng trái hàng năm sẽ ít dần vì cây đã bước vào thời kỳ già cỗi.

Như quí vị đã biết, cây điều ra hoa vào mùa nóng. Hễ năm nào gặp nắng tốt, trời quang mây tạnh thì càng được mùa điều. Trái lại, lúc điều trổ hoa mà bất chợt gặp vài cơn mưa, thậm chí chỉ là mưa phùn hay sương nặng hột, hoặc bầu trời nhiều ngày u ám lạnh lẽo thì coi như mùa điều năm đó bị thất bát nặng.

Ở các tỉnh thuộc miền Đông Nam bộ, vùng được coi là có khí hậu thích hợp nhất đối với trồng cây điều, thì mùa điều trổ hoa vào dịp trước Tết Nguyên Đán một vài tháng, có năm kéo dài đến hết tháng Giêng. Còn tại các

tỉnh duyên hải Trung bộ trở ra đến Quảng Nam - Đà Nẵng thì điều trổ hoa muộn hơn.

Vào dịp cuối năm, khi nhìn vào vườn điều thấy các cây đều rụng hết lớp lá cũ và thay vào lớp lá mới tươi tắn, thì mọi người biết chắc là điều sắp trổ hoa. Từ lúc hoa nở cho đến ngày trái chín, thu hoạch được phải mất khoảng hai tháng.

Điều ra hoa rất nhiều, chùm nào sai có thể đếm được vài trăm hoa, nhưng trong đó đa số là hoa đực, hoa lưỡng tính chỉ là số ít. Hoa đực mang túi phấn, và những phiến phấn li ti này sẽ vương theo gió hoặc nhờ côn trùng làm trung gian đem đến vòi noãn để làm việc thụ phấn. Do hoa lưỡng tính quá ít, nên sau giai đoạn thụ tinh, số trái đậu trên mỗi chùm thường chỉ được năm bảy trái mà thôi. Có chùm chỉ đậu được vài ba trái ! Đã thế, nhiều cây còn bị mắc chứng rụng trái non. Có người cho đây là một thứ bệnh, nhưng vẫn chưa ai xác định được đó là bệnh gì ? nguyên nhân do đâu ?

Sau giai đoạn thụ tinh, ta thấy hột điều bắt đầu hình thành và lớn dần lên. Nhìn vào chùm điều ta thấy chỉ lủng lẳng toàn là hột không thôi.

Hột điều (chính là trái điều, vì phần mà ta quen miệng gọi là trái, chính là ... trái giả) có hình quả thận, khi còn non lớp vỏ bên ngoài hột màu xanh lợt, và khi hột già thì vỏ trở nên màu nâu ửng xám.

Người có kinh nghiệm, chỉ cần nhìn qua màu sắc bên ngoài của vỏ hột cũng đoán được chính xác hột còn non hay đã già. Còn với người chưa kinh nghiệm thì điều

này rất dễ lầm lẫn, vì cứ thấy chúng ... sàn sàn loại như nhau. Vì đôi khi cầm trên tay một hột điều to phồng, trông đã to hết cỡ, lại khá nặng, nhưng khi tách ra thì mới thấy cái hột đó chưa đạt đến độ già. Hột chưa già thì dù bên ngoài vỏ hột có vẻ rắn chắc, nhưng nhân hột bên trong chưa săn cứng, còn nhão nhẹt.

Do điều ra hoa không đồng loạt, dù là hoa trên cùng một cây. Thậm chí trong cùng một chùm hoa mà có hoa nở sớm hoa nở muộn, thời gian chênh lệch có thể đến ba bốn ngày. Vì vậy, mùa thu hoạch điều nhiều khi kéo dài đến hơn tháng vẫn chưa xong.

Mấy ngày đầu thì trái chín lai rai, có cây chỉ chín mươi lăm trái một ngày. Sau đó, mới tới thời kỳ chín rộ đến nỗi hái không kịp, cứ mặc cho trái chín rục trên cây rồi tự rụng xuống đất, ta chỉ có việc sáng chiều đi thu nhặt về mà thôi.

Sau giai đoạn trái chín rộ, còn có những hoa thụ phấn muộn màng trái mới chín sau, nên ta phải hái lai rai cho đến hết.

Hái điều, có thể hái bằng tay, hay hái bằng lồng với cây sào dài để giữ trái được nguyên không bị giập. Hái bằng tay đối với những trái nằm đúng tầm tay với của mình. Còn hái bằng lồng là hái những trái ở trên cao.

Trong những vườn điều lâu năm, các cây đã có chiều cao mười thước trở lên thì việc thu hoạch trái không thể dùng lối thủ công được, vì ai hơi sức đâu mà leo trèo từ cây này sang cây khác trong cả vườn cây bạt ngàn như rừng này ! Chỉ còn cách chờ cho trái chín rục trên cây rồi tự rụng xuống ...

Nếu tự hái, ta nên chọn những trái thật chín, và dứt khoát chừa lại những trái còn non. Trái chín là trái da láng lẫy, căng phồng. Chỉ có trái chín phẩm chất nhân hột của nó mới có giá trị dinh dưỡng cao. Ta không nên vì tiếc công, vì hám lợi mà vội hái những trái điều chưa đến độ chín mùi, vì hễ trái chưa già thì nhân hột còn trương nước, sau khi chế biến sẽ giảm mất trọng lượng khá nhiều.

Tốt hơn hết, nên để trái chín rục trên cây và tự rụng xuống cho ta lấy hột.

Sau khi tách hột điều ra khỏi trái, ta rửa sạch bụi đất rồi đem phơi khô trong vài ba nắng. Kế đó dồn vào bao và cất vào nơi khô ráo là được.

CẢI TẠO VƯỜN ĐIỀU

Cải tạo vườn điều ? Việc làm này không mới, vì nông dân mình cũng đã từng áp dụng từ lâu. Nhưng, cải tạo như thế nào, bằng cách nào cho có nhiều lợi, mới là điều đáng nói.

Trường hợp nào nên cải tạo vườn điều ?

Chữ "cải" ở đây có nghĩa là sửa đổi. Chữ "tạo" có nghĩa là gây dựng nên. Cải tạo là đem cái đã cũ để sửa đổi lại cho mới. Như vậy, cải tạo vườn điều là biến đổi vườn điều cũ với năng suất quá kém, trở thành vườn điều mới có năng suất cao hơn.

Vườn điều, nếu từ đầu được trồng đúng kỹ thuật như chọn giống tốt, như trồng với khoảng cách hợp lý, như được bón tưới và chăm sóc chu đáo ... thì chỉ trồng một lần mà ta được thu lợi đến suốt ba bốn chục năm liền. Ngược lại, từ đầu trồng sai kỹ thuật, thì đôi khi nó không còn mang danh là vườn cây ăn trái nữa, mà là một ... đám rừng vô giá trị, không đem lại lợi lộc gì.

Những vườn điều như vậy, cần phải được cải tạo lại để tăng năng suất mà hưởng lợi.

Thường thì người ta cải tạo lại những vườn điều thuộc dạng sau đây :

1. Vườn điều đã trồng lâu năm, trên mười năm, nhưng do từ đầu không chăm lo bón tưới đầy đủ nên năng suất quá kém.
2. Vườn điều chưa già cỗi, nhưng trước đây trồng với mật độ dày, khoảng cách giữa hai cây chỉ bốn năm thước nên tán hẹp, ít trái.
3. Vườn điều chưa già, khoảng dưới mười năm tuổi, nhưng giống xấu, trái ít, hột nhỏ.
4. Vườn điều bỏ phế lâu năm không chăm sóc, không bón tưới, mặc cho cỏ dại mọc đầy nên vườn cây thiếu chất bổ dưỡng để sống...

Những vườn điều thuộc dạng "bỏ thì thương vương thì tội" như vậy, chỉ còn cách cải tạo lại đúng với kỹ thuật trồng trọt mới đem lại lợi lộc cho nhà vườn mà thôi.

Việc cải tạo vườn điều cũ thành mới có nhiều cách khác nhau. Và cũng tùy theo tình trạng của từng vườn ra sao mà áp dụng phương pháp cải tạo hợp lý để đem lại lợi lộc nhiều hơn.

Xin đơn cử vài ví dụ :

— Trường hợp vườn cây chưa già, nhưng từ đầu trồng nơi đất quá xấu lại thiếu phân, sau này lại không bón thúc, thiếu chăm sóc thường xuyên dẫn đến việc năng suất kém, thì chỉ còn cách cưa cây để ghép chồi mới. Sau đó cày xới khắp diện tích đất vườn lên để bón phân vào đầy đủ giúp cây hồi sức mà tăng trưởng mạnh.

— Trường hợp vườn điều trước đây trồng với mật độ dày, cây phải chen chúc vào nhau mà sống nên chỉ vươn lên chiều cao, tán lá hẹp nên năng suất quá kém : phải

cưa cây gần sát phần gốc để ghép cành. Chỉ giữ lại những gốc nào nằm vào vị trí hợp lý (có khoảng cách từ 8 đến 10 thước), những gốc chen vào giữa phải được bứng bỏ. Cây phải trồng với mật độ thưa để khi lớn lên cành nhánh của chúng có đủ khoảng trống mà vươn rộng ra được. Cây mọc với tán lá hẹp không thể cho nhiều trái.

— Vườn điều trồng với giống xấu, cũng phải cưa thân mà giữ lấy gốc. Sau đó lựa cành của cây cao sản ghép vào đó để cây mới sai hoa nhiều trái hơn.

— Vườn điều năng suất kém do bỏ phế lâu năm không chăm sóc, không tưới bón, cũng nên cưa bỏ để giữ gốc ghép cành. Sau đó cải tạo đất đai lại từ đầu vẫn được.

Như vậy, trong việc cải tạo vườn điều cũ sinh lợi kém thành vườn mới có năng suất hứa hẹn cao hơn, đa phần là phải cưa bỏ cây cũ để ghép cây mới. Xin lưu ý là cưa chứ không nên chặt, như vậy mặt cắt của gốc mới bằng phẳng và nhẵn được. Ai cũng biết cây điều khoảng trên dưới mười năm tuổi gốc nó đã khá to, đường kính vài ba tấc trở lên, nên chỉ có cách dùng cưa mới tạo được mặt cắt nhẵn và giữ được phần vỏ ở gốc nguyên vẹn được. Nếu dùng dao hay búa mà chặt thì thế nào vỏ cây ở gốc cũng bị bong mà mặt cắt thế nào cũng lởm chởm chứ không bằng phẳng được.

Việc cải tạo lại vườn điều, nên tiến hành những việc sau đây :

— **Cưa gốc :** Tất cả cây trong vườn đều phải cưa đồng loạt, và chỉ chừa lại đoạn gốc khoảng hai tấc mà thôi. Cách cưa như đoạn trên đã nói phải tạo mặt cắt cho nhẵn

và không làm bong vỏ cây (một vài mảng nhỏ thì được). Cưa xong, nên dùng sulfat đồng hoặc vôi quét lên khắp mặt cắt để ngăn ngừa nấm bệnh xâm nhập. Việc cưa gốc nên tiến hành đầu mùa mưa. Tất cả cành nhánh đã cưa xuống nên dọn sạch.

— **Tạo lại khoảng cách :** Nếu trước đây vườn được trồng với mật độ hợp lý thì các gốc cứ để y nguyên. Ngược lại, nếu trước đây cây được trồng với mật độ dày thì đây là cơ hội tốt để cho ta tạo lại khoảng cách giữa những cây gần nhau cho đúng kỹ thuật. Khoảng cách đó ít lắm cũng là 8 m giữa hai cây. Những gốc chen vào giữa nên bứng bỏ đừng tiếc.

— **Cải tạo đất vườn :** Nên cày bừa cuốc xới kỹ tầng đất mặt khắp vườn điều để đất được tơi xốp, thông thoáng, đồng thời tiến hành việc diệt sạch cỏ dại và bón thúc với số lượng hợp lý phân hữu cơ chung quanh những gốc giữ lại để cải tạo. Việc làm này tuy có tốn kém, nhưng không nên ... hà tiện, vì hà tiện như vậy là không đúng chỗ. Hơn nữa sự tốn phí này cũng không đáng bao nhiêu so với lợi lộc do vườn cây tươi tốt sau này mang lại.

— **Xử lý chồi non :** Gốc cây già dù bị cưa gần sát đất, nhưng sức sống của nó vẫn mãnh liệt. Bằng chứng là chỉ một thời gian bốn năm tuần sau đó có nhiều chồi non mập mạnh nảy ra. Chờ cho những nhánh mới này vươn cao chừng vài tấc, ta lựa ra vài ba nhánh khỏe nhất giữ lại làm gốc ghép, còn những nhánh khác nên dùng dao bén chặt bỏ. Sau này, vẫn có thể còn những nhánh khác nảy ra, ta cũng nên chặt bỏ hết để cây dồn thức ăn nuôi dưỡng những nhánh ta cố tình giữ lại để ghép sau này mà thôi.

— **Ghép cành mới :** Mấy chồi gốc giữ lại, ta nên chọn đoạn gốc dài chừng vài mươi phân để làm gốc ghép. Còn cành ghép thì nên chọn từ những cành còn non của những cây mẹ đạt những tiêu chuẩn tốt. Việc ghép cành này cũng làm theo cách thức mà chúng tôi đã có dịp trình bày ở phần trước, trong mục nhân giống vô tính. Quí vị có thể ghép nêm, ghép hình chữ U, ghép cành hoặc ghép mắt tùy ý. Điều cần là nên ghép hết tất cả những nhánh gốc mà ta đã cố tình chọn lựa, không nên bỏ sót một nhánh nào. Khi biết chắc việc ghép cành thành công, mỗi gốc ta nên chọn một cành mạnh khỏe nhất để chừa lại, còn những cành khác dù đã ghép thành công cũng chặt bỏ. Như vậy, mỗi gốc cũ chỉ nuôi dưỡng một cành mới mà thôi. Cành mới này sẽ là thân cây của cây điều đã cải tạo.

— **Vun gốc, vô phân :** Do chỉ còn một chồi còn lại nên nó phát triển rất mạnh. Ta nên vô phân và vun gốc sao cho đoạn gốc còn lại của cây già bị khuất lấp. Nhánh con sau này sẽ biến thành thân cây mới, và công việc sắp tới của chủ vườn là lo lần việc tỉa cành tạo tán cho cây ...

Vườn điều được cải tạo này được đánh giá là một vườn điều mới với cách trồng đúng kỹ thuật. Nếu được chăm sóc tốt cây sẽ có năng suất cao, vì nó được thừa hưởng những đặc tính tốt của cây mẹ (qua cành ghép).

Hiện nay, tại nước ta đang có một số vườn điều lâm vào tình trạng thoái hóa do trồng không đúng kỹ thuật, nếu để nguyên y trạng trồng tiếp thì bất lợi vì năng suất quá kém, vậy chỉ còn có cách cải tạo lại mà thôi. Chỉ một năm sau ta đã có vườn cây mới với năng suất cao, mà tốn phí không đáng là bao ...

PHẦN KẾT

Đặc tính quí nhất của cây điều đối với người trồng là không kén đất trồng. Với loại đất xấu khô cằn đến đỗi ngay cỏ dại còn mọc không được mà cây điều thì vẫn tươi tốt. Nếu đem trồng lên đất bạc màu cơ hồ cạn kiệt chất dinh dưỡng, không trồng được các giống cây khác, nhưng cây điều vẫn tỏ ra thích hợp. Chúng không những sống khỏe mà đến mùa còn trổ hoa đậu trái rất nhiều.

Nhìn cây điều tươi tốt giữa nơi "đồng khô cỏ cháy" nắng táp sạm da, nhiều người cứ tưởng như giống cây này có một sức mạnh tiềm ẩn ở bên trong, nên nó mới "trụ" vững được trong môi trường sống quá khắc nghiệt này được.

Dù sao thì đây cũng là giống cây quí đối với ta, khi những vùng đất quá xấu đang bỏ hoang của ta chỉ thích hợp với cây điều lại còn quá nhiều; từ Đà Nẵng trở vào tỉnh nào cũng có.

Đã thế, đa số những vùng đất bỏ hoang khô cằn sỏi đá này lại có khí hậu thích hợp với cây điều, đó lại là chuyện đáng mừng hơn nữa.

Tuy cây điều không kén đất, nhưng với khí hậu thì phải thích hợp cây mới sống được. Điều đòi hỏi môi trường sống có hai mùa mưa nắng phân biệt, không có

mùa lạnh, không có mưa phùn và trời tháng nào cũng quang đãng. Mặt khác, phải được hấp thu lượng ánh sáng dồi dào, trên hai ngàn giờ mỗi năm mới tốt, và mùa điều trổ hoa phải trùng vào mùa nóng ...

Chính vì phải có khí hậu thích hợp mới trồng được điều, nên nước ta còn nhiều vùng đất hoang hóa chưa trồng được cây gì như ở Bắc Trung bộ trở ra, vẫn đành phải bỏ trống !

Như vậy chỉ có khí hậu ở Nam bộ, nói đúng ra là từ Quảng Nam trở vào mới thích hợp với cây điều mà thôi. Thế nhưng, tại sao từ trước đến nay đa số nông dân mình trồng điều đều gặp thất bại nhiều hơn là thành công ?

Đó là một câu hỏi khiến nhiều người băn khoăn nhưng thiết nghĩ cũng không khó khi tìm ra câu trả lời. Sự thất bại này bắt nguồn từ nhiều nguyên nhân : chủ quan có mà khách quan cũng có. Đại loại :

— Độ nửa thế kỷ trở về trước, người mình trồng điều không nhằm mục đích kinh tế từ cây điều mang lại; người ta trồng điều chỉ để lấy hột... ăn chơi chứ đâu có bán buôn gì ! Nói đúng ra thời trước trồng điều là để giữ đất, để cải tạo đất... thế thôi. Mãi từ nửa thế kỷ gần đây, hột điều mới bắt đầu có đầu ra, nhưng là đầu ra hạn hẹp của thị trường nội địa (bán cho các lò bánh kẹo của người Hoa), chứ chưa có thị trường xuất khẩu mạnh như ngày nay ! Chính vì lẽ đó nên ít ai chịu đầu tư đúng mức cũng như dồn sức gia công chăm sóc tốt hơn cho vườn điều của mình.

— Mặt khác, do không có trong tay tài liệu hướng dẫn đúng đắn mà chỉ ứng dụng theo phương pháp riêng, hoặc học hỏi kinh nghiệm của những bè bạn chung quanh, nên không mấy ai nắm bắt được phương pháp trồng điều đúng kỹ thuật ! Người ta cứ trồng theo ... nhu cầu trước mắt của mình : như trồng để phủ xanh đồi trọc, như trồng với mục đích cải tạo môi trường sống, trồng để giữ đất khỏi bị xói mòn v.v... Và vì thế mới thấy không cần thiết trong việc chọn lựa giống tốt, cũng như trong việc học cách thức trồng sao cho đúng kỹ thuật hiện đại để có lợi nhiều.

Tất cả những điều tệ hại đó đã tạo nên những vườn điều bạt ngàn thoái hóa, năng suất quá thấp một cách đáng tiếc và uổng phí. Bây giờ, khi đã nhận thức ra được những sai lầm thì mọi chuyện đã quá muộn màng !

Một thực tế đáng buồn là những vườn điều thuộc dạng thoái hóa này hiện nay còn vương lại khá nhiều ở nhiều nơi, mà muốn cứu vãn tình hình thì chỉ còn có cách gấp rút cải tạo lại theo kỹ thuật canh tác mới. Tất nhiên, thực hiện được điều này sẽ gây cho chủ vườn ít nhiều tốn kém, và một đôi năm chờ đợi, thế nhưng so với lợi lộc do vườn điều mới đem lại thì sự tốn kém đó cũng không đáng là bao !

Ngày nay, hột điều là mặt hàng xuất khẩu mạnh của nước ta, cho nên ta cần gấp rút chấn chỉnh lại phương pháp trồng trọt cho đúng với kỹ thuật mới, nhất là đối với những vườn điều tân tạo. Đồng thời, chủ vườn nên bình tĩnh đầu tư công sức, tiền của để mở rộng thêm diện tích trồng điều nhiều hơn nữa...

Việc cần làm trước mắt là nên cải tạo giống, vì đây là yếu tố chính để quyết định cho sự thành công mà trước đây ta không hề chú ý đến nên mới gặp thất bại triền miên. Giống có tốt cây mới đạt được năng suất cao, và mới cho sản phẩm tốt để đáp ứng đúng mức được với yêu cầu của thị trường trong và ngoài nước.

Điều này thì chắc không còn ai nghi ngờ nữa. Vườn điều đem lại năng suất cao thì nhà nông nào lại không ham. Thế nhưng, vẫn bao nhiêu đó thôi thì vẫn chưa đủ. Điều đòi hỏi hơn nữa là chất lượng của phần nhân hột bên trong có đạt được đúng chuẩn cấp quốc tế đối với thị trường các nước hiện nay hay không. Và đây mới là điều đáng lo.

Dù thu hoạch được nhiều, nhưng phẩm chất nhân hột lại không đúng cấp chuẩn do thị trường quốc tế qui định thì đó chưa phải là chuyện đáng mừng, vì nếu có bán được thì phải chịu giá thấp.

Thời nào cũng vậy, qui luật của thương trường là "tiền nào của nấy", chỉ có hàng tốt đúng chất lượng mới bán được giá cao mà thôi.

Trước đây đa số người trồng điều của ta không mấy ai biết được chuyện này, nhưng nay mình đã xuất khẩu được hột điều đến nhiều nước thì ... mới thấy đây chính là việc "sống còn" của nghề trồng điều. Hàng không đủ chuẩn thì làm sao thu được giá cao !

Cũng mang danh một nước trồng điều có hạng trên thế giới, cũng tìm được một thị trường xuất khẩu như người ta, nhưng sản phẩm của người do tốt nên bán được

giá cao, lại được săn đón, ưa chuộng, còn mặt hàng mình cấp thấp nên phải bán giá hạ... Việc này, chắc mọi người trong chúng ta ai cũng phải suy nghĩ. Việc tạo giống mới có nhiều ưu điểm về chất lượng hột để đáp ứng đúng mức thị trường xuất khẩu chắc chắn phải là việc "cần phải làm ngay". Ai còn so đo, còn chần chừ suy đi tính lại, chắc chắn người ấy sẽ còn gặp thảm bại dài dài.

Hiện nay ta mới xuất khẩu nhân hột điều sang nhiều nước, mà tiêu chuẩn của thị trường đề ra lại khá gắt gao, phân loại minh bạch tốt xấu, và thứ nào có giá thứ nấy. Được biết theo tiêu chuẩn của Ấn Độ, quốc gia được coi là xuất khẩu hột điều đứng thứ nhì, thứ ba trên thế giới, thì nhân hột điều được chia làm sáu loại và 24 cấp :

Về loại thì theo thứ tự từ tốt đến xấu, có sáu loại sau đây :

- Loại nhân nguyên, mang ký hiệu W.
- Loại nhân nguyên vàng, mang ký hiệu SW.
- Loại nhân nguyên cháy sém, mang ký hiệu SSW và DW.
- Loại nhân vỡ, mang những ký hiệu B, S, LWP, SWP và BB.
- Loại nhân vỡ cháy sém, mang những ký hiệu SB, SS và SSP.
- Loại nhân vỡ vụn, mang những ký hiệu SPS, DP, DSP DB và DS.

Với loại nhân nguyên, mang ký hiệu W được coi là loại tốt nhất, vì nhân sau khi chế biến vẫn còn nguyên vẹn, không bị bể hay sứt mẻ một chút nào, và có màu

trắng. Loại này cũng theo ký tự tốt xấu mà có 8 cấp như sau : W180 - W210 - W240 - W280 - W310 - W320 - W400 - W450 và W500.

Xin được giải thích, những con số nằm sau ký hiệu W, như số 180 chẳng hạn, có nghĩa là trong một pound (đơn vị đo lường tiêu chuẩn về trọng lượng của các nước Anh, Mỹ tương đương với 450 grs) có 180 hột nguyên. Còn cấp W500 có nghĩa một pound đếm được đến 500 hột nguyên ...

Điều này cho ta thấy, muốn hột điều xuất khẩu đạt được loại nhân nguyên W180 để thu về giá bán cao nhất không phải là chuyện dễ !

Qua những điều vừa trình bày cho chúng ta thấy việc cải thiện giống tốt cho các vườn điều tương lai là việc thiết cần và cấp bách phải được áp dụng ngay. Thị trường lúc nào cũng khắt khe đòi hỏi nhân hột phải vừa to, vừa có chất lượng thật tốt, lại phải chế biến thật khéo, như không để vàng, không để cháy sém, không bị sứt mẻ, vỡ vụn... Có làm được như vậy ta mới giữ vững thị trường, và mới làm giàu được với cây điều.

Về việc tuyển chọn giống tốt, hiện nay đa số chủ vườn cũng chỉ áp dụng theo phương pháp mà chúng tôi đã trình bày ở phần đầu sách, là chọn cây mẹ mang phẩm chất thật tốt, sau đó nhân giống theo hai cách vô tính và hữu tính để có cây con giống đúng chuẩn mà trồng.

Ngoài ra, cũng nên cấp bách canh tân hóa kỹ thuật chế biến nhân hột điều xuất khẩu, sao cho đạt được chất lượng thật tốt như thị trường quốc tế đòi hỏi.

Điều mà ai cũng biết, hễ nói đến thị trường là phải nghĩ đến sự cạnh tranh. Mà đã cạnh tranh thì bao giờ cũng ráo riết và không có sự khoan nhượng. Muốn vậy, phải bằng mọi cách, ta cố tạo cho được phần thắng lợi về mình, nhưng trước đó, cần phải "biết mình biết người" đã.

Còn một điều quan trọng nữa cần phải đề cập đến nữa là người trồng điều nên tự luyện cho mình đức tính tự tin cao, lúc nào cũng đặt sự tự tin vào tương lai xán lạn của ngành nghề mình đang theo đuổi, như vậy ngành nghề mới tươi sáng hơn, và mình mới mong có cơ hội gặt hái được nhiều thành công hơn. Điều là cây ăn trái lưu niên, khổ công đầu tư trong một vài năm đầu mà hưởng thụ dài dài đến mấy chục năm sau mới dứt. Chuyện này thì ai trồng điều cũng thừa biết, thế nhưng trước đây đã có mấy người chịu kiên tâm trì chí lo tu bổ cho vườn điều của mình đến nơi đến chốn đâu !

Trong lúc thị trường xuất khẩu nhân hột điều chưa ổn định, nhất là trong những năm đầu, nhiều chủ vườn đã tỏ ra hoang mang trước giá cả hột điều lên xuống bất thường khi trồi khi sụt, nên nhiều người đã xin lỗi, vội vã trong những quyết định nông nổi là thẳng tay cưa bỏ vườn điều đang khai thác của mình để ... lấy đất trồng các loại cây dài ngày khác như cà phê, cao su chẳng hạn ... Để rồi, một ngày nào đó khi hột điều "lên ngôi" họ lại ăn năn tiếc rẻ ! Chính những hành động nông nổi thiếu suy nghĩ chính chắn này mà ngành nghề trồng điều của nước ta mới chậm phát triển.

Tóm lại, với nghề trồng điều, quả là thiên nhiên đã ưu đãi nhà nông ta quá hậu : đất hoang hóa dư thừa còn đến bạt ngàn, đã có cơ hội tốt để trưng dụng đến. Số đất khô cằn tưởng như bỏ đi, nhờ cây điều đã trở thành tấc vàng, tấc bạc. Trong khi đó khí hậu nước ta nhiều vùng lại quá thích hợp đối với đời sống cây điều ... Bao nhiêu đó cũng đủ cho ta có quyền tự tin vào triển vọng hết sức tốt đẹp về một ngành trồng trọt này, còn rực sáng trong tương lai ...

Viết tại Đồng Sổ, Bình Dương, 1999

VIỆT CHƯƠNG

NGUYỄN SÔ

Mục lục

****

Kinh nghiệm trồng cây điều theo phương pháp mới

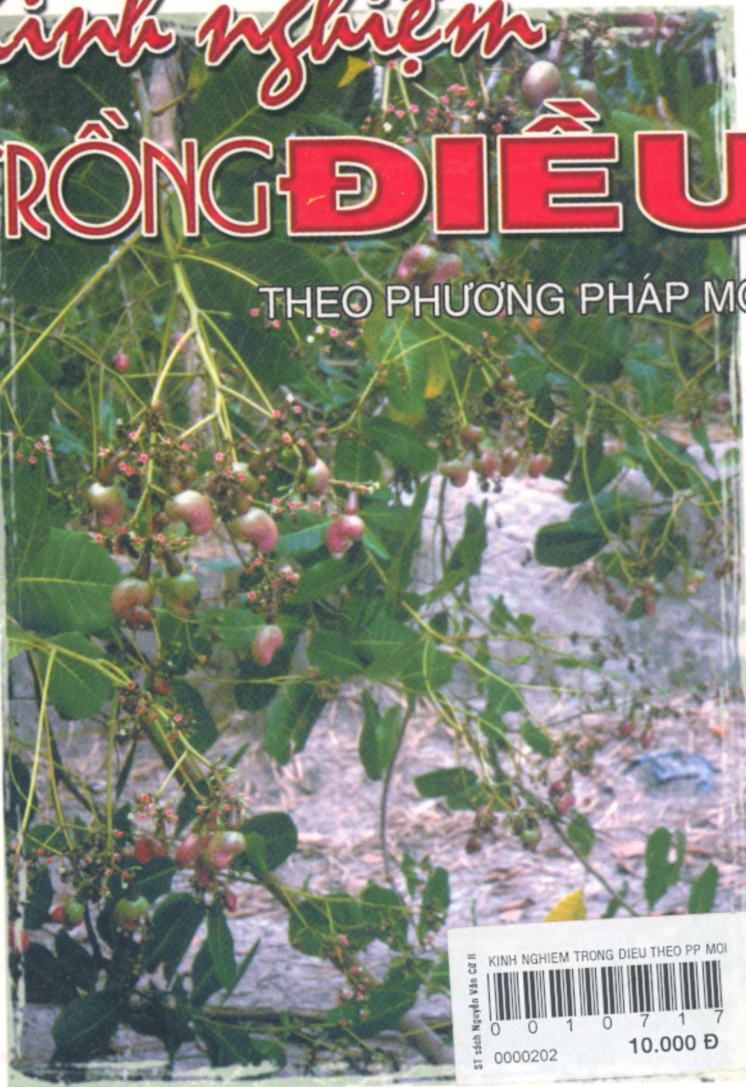
Chịu trách nhiệm xuất bản :
BÙI VĂN NGỢI

Biên tập : NGUYỄN TRƯỜNG
Trình bày : THIÊN TRUNG
Vẽ bìa : TIẾN PHÁT
Sửa bản in : SONG KIỀU

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN
CN phía Nam : 270 Nguyễn Đình Chiểu, Quận 3 - TP.HCM
ĐT : (08) 8.222.262 - Fax : 8.221.243

Thực hiện liên doanh :
CÔNG TY MINH TRÍ - NHÀ SÁCH VĂN LANG
25 Nguyễn Thị Minh Khai, Quận I
ĐT : 8.242157 - Fax : 84.8.235079

In 1000 cuốn khổ 13x19cm tại Xưởng in Scitech - 83 L Chính Thắng. Giấy phép số 87/44/CXB Cục xuất bản cấp ngày 13.1.2000. In xong nộp lưu chiểu quý 3 năm 2000

Nhà sách **VĂN LANG**
25 Ng.T.Minh Khai Q.1-ĐT:8242157-Fax:8235079
09 Phan Đăng Lưu Q.BT-ĐT:8413306
E-mail: minhtri.com@hcm.vnn.vn

Giá : 10.000 đ